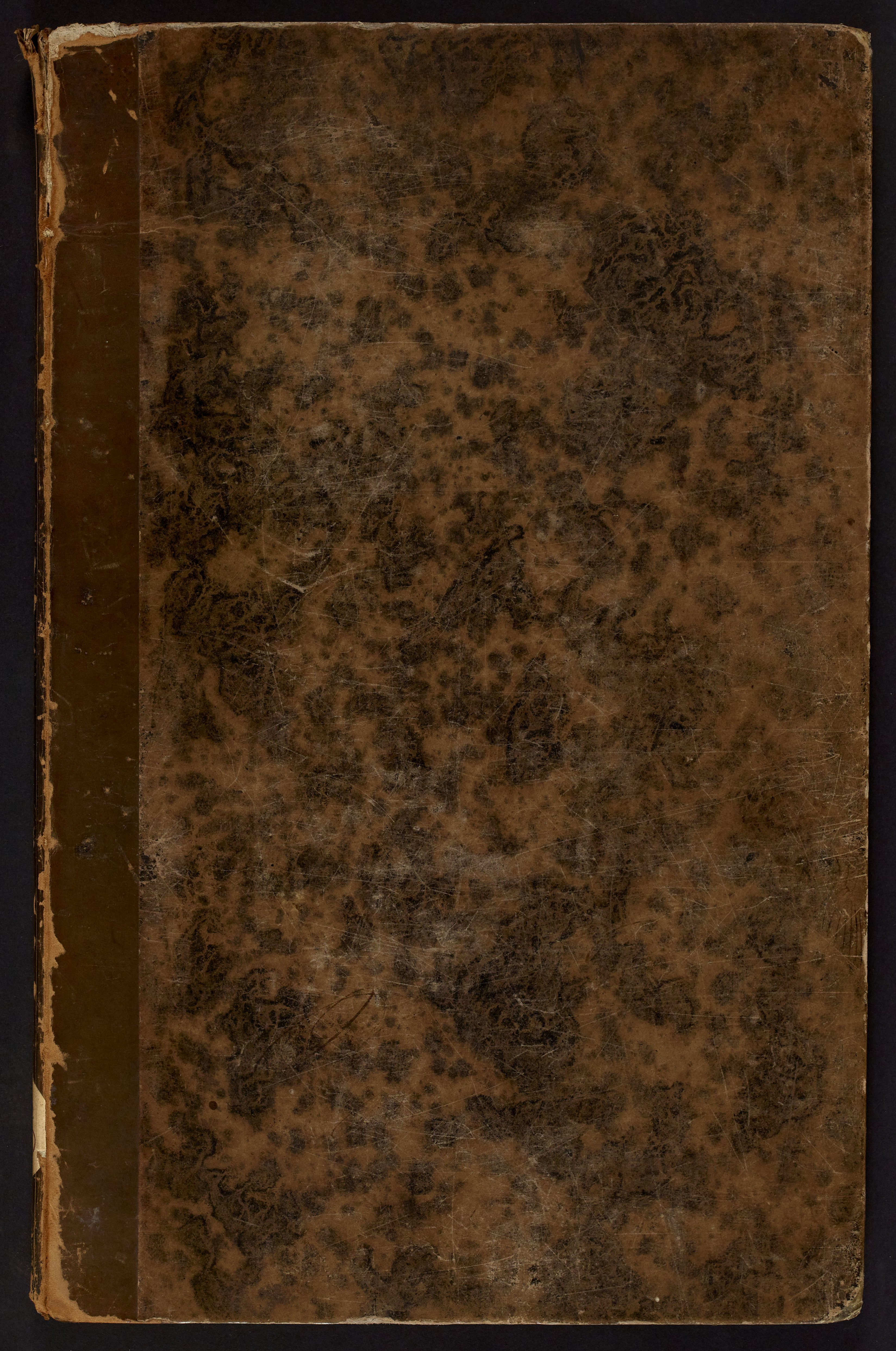
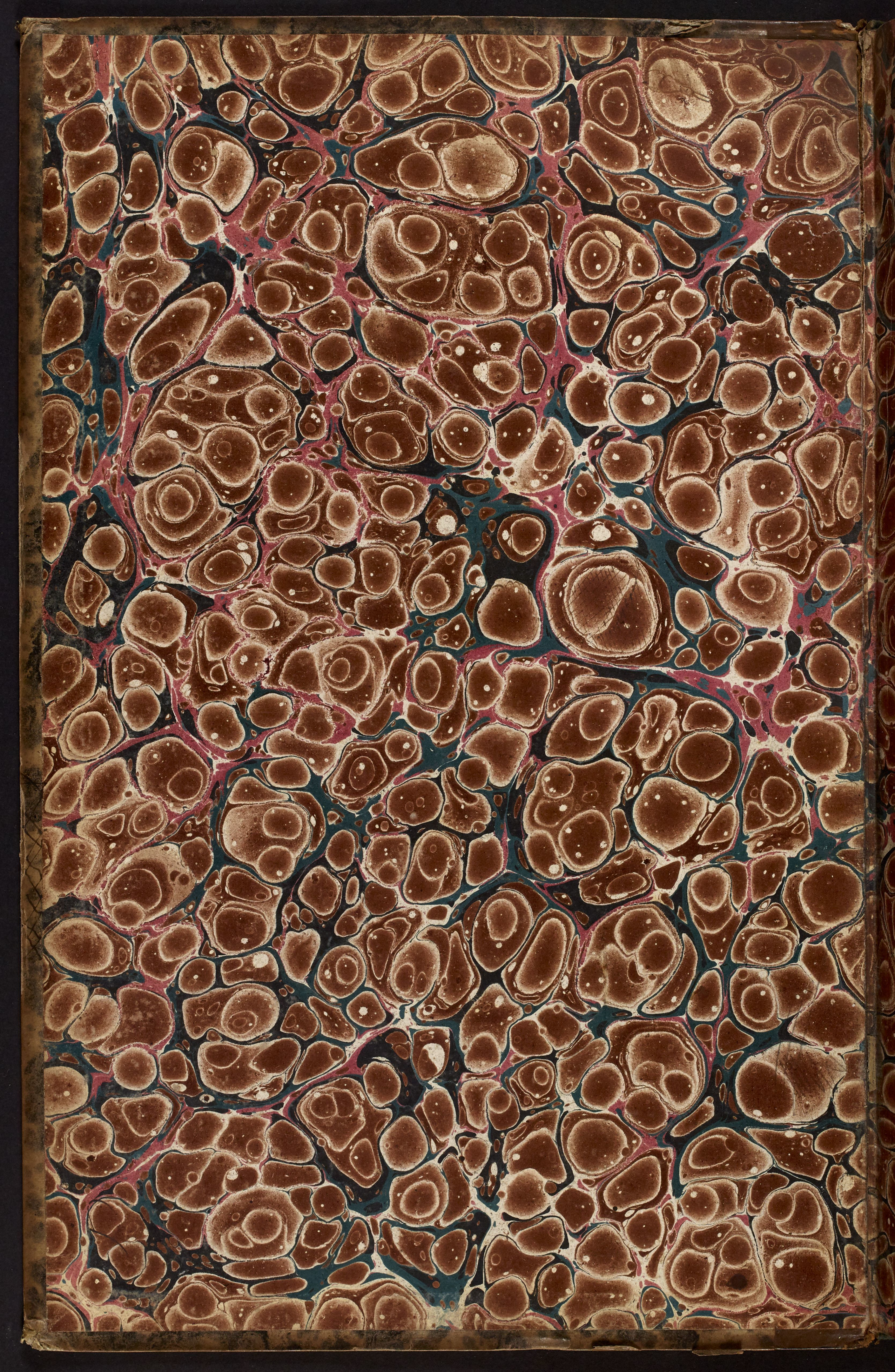
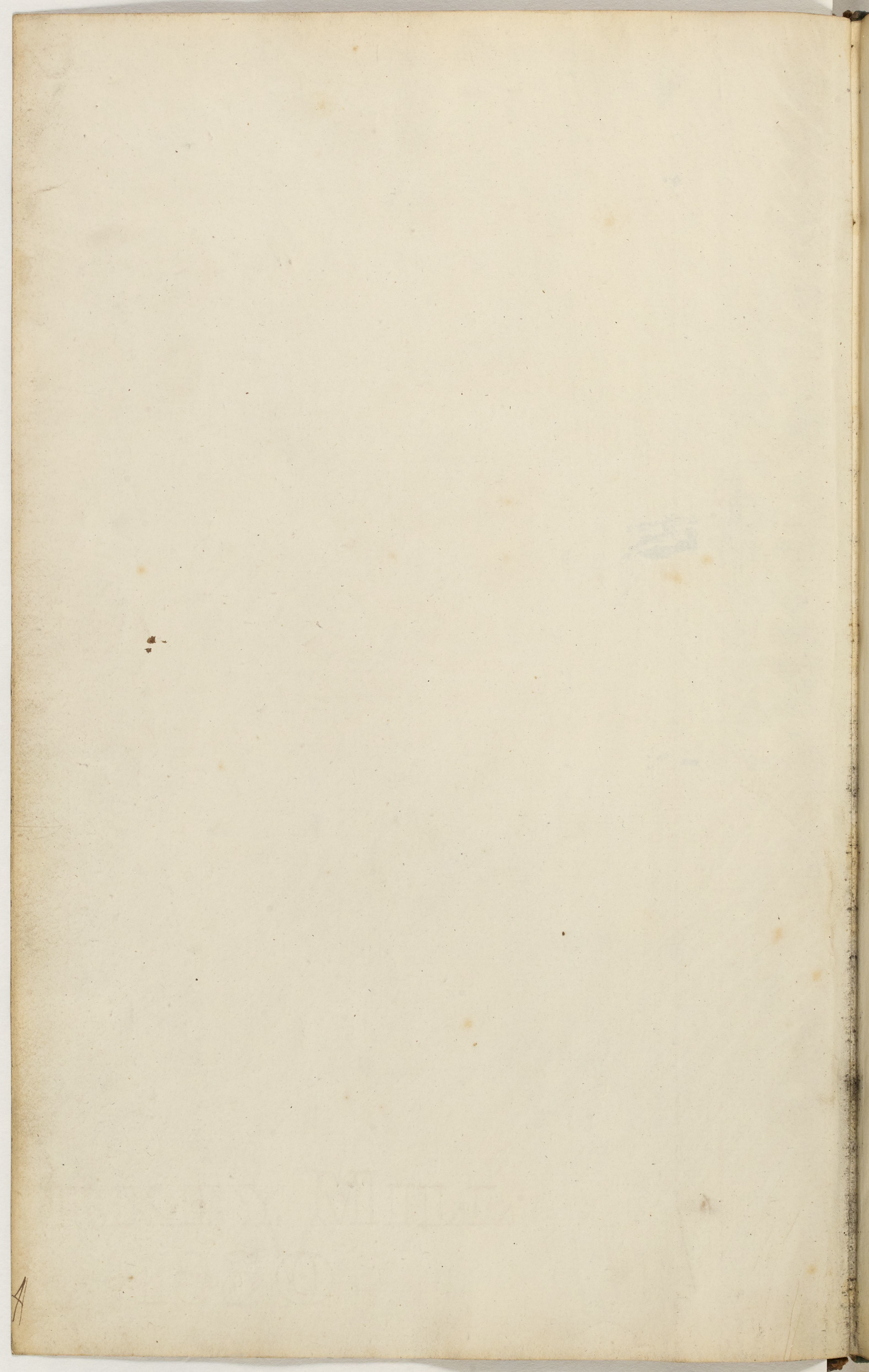
CAPITULATIONS ENTRE LA FRANCE & LA TURQUIE.

ÉCOLE
ROYALE
DES JEUNES
DE LANGUE
DE PARIS

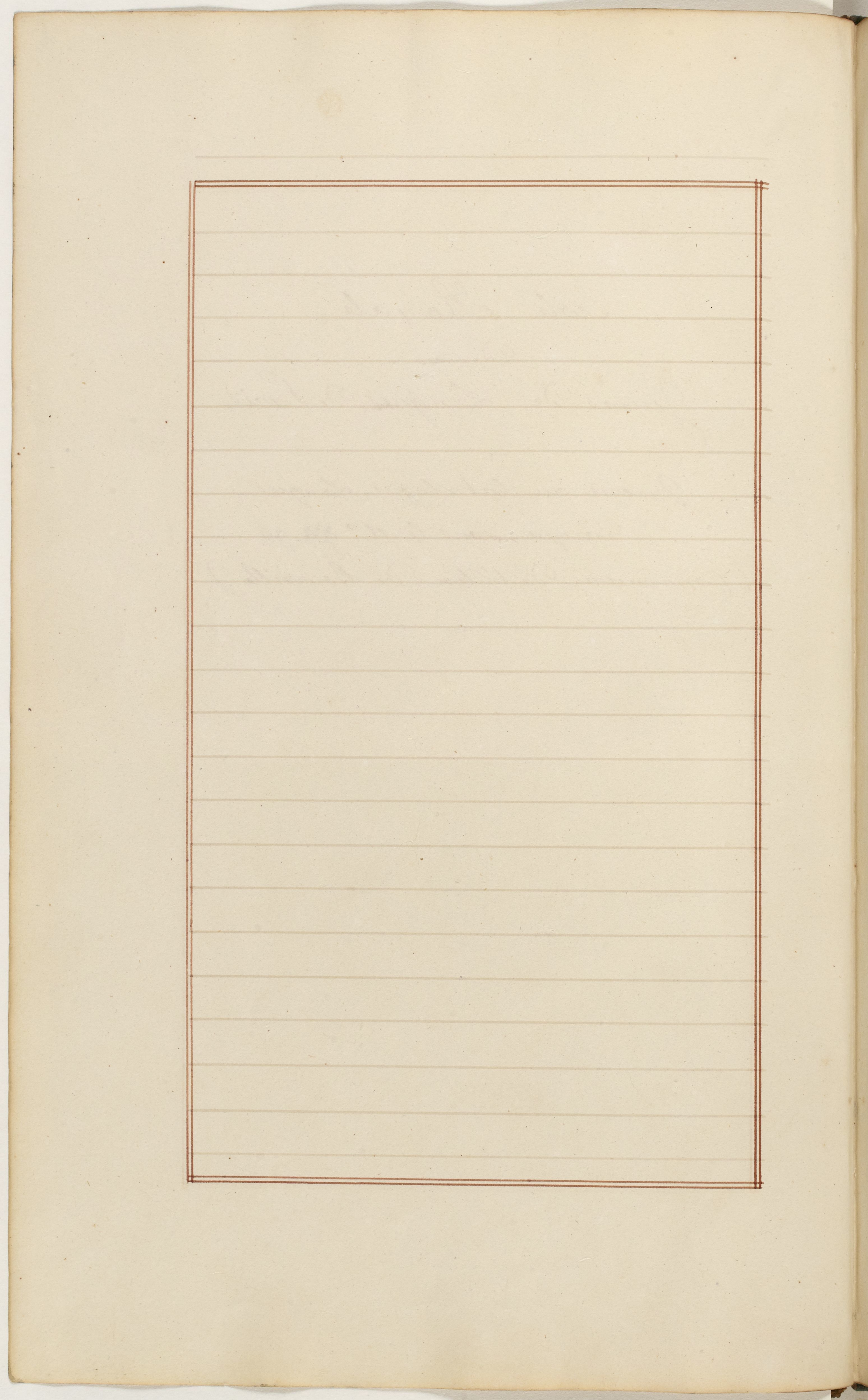

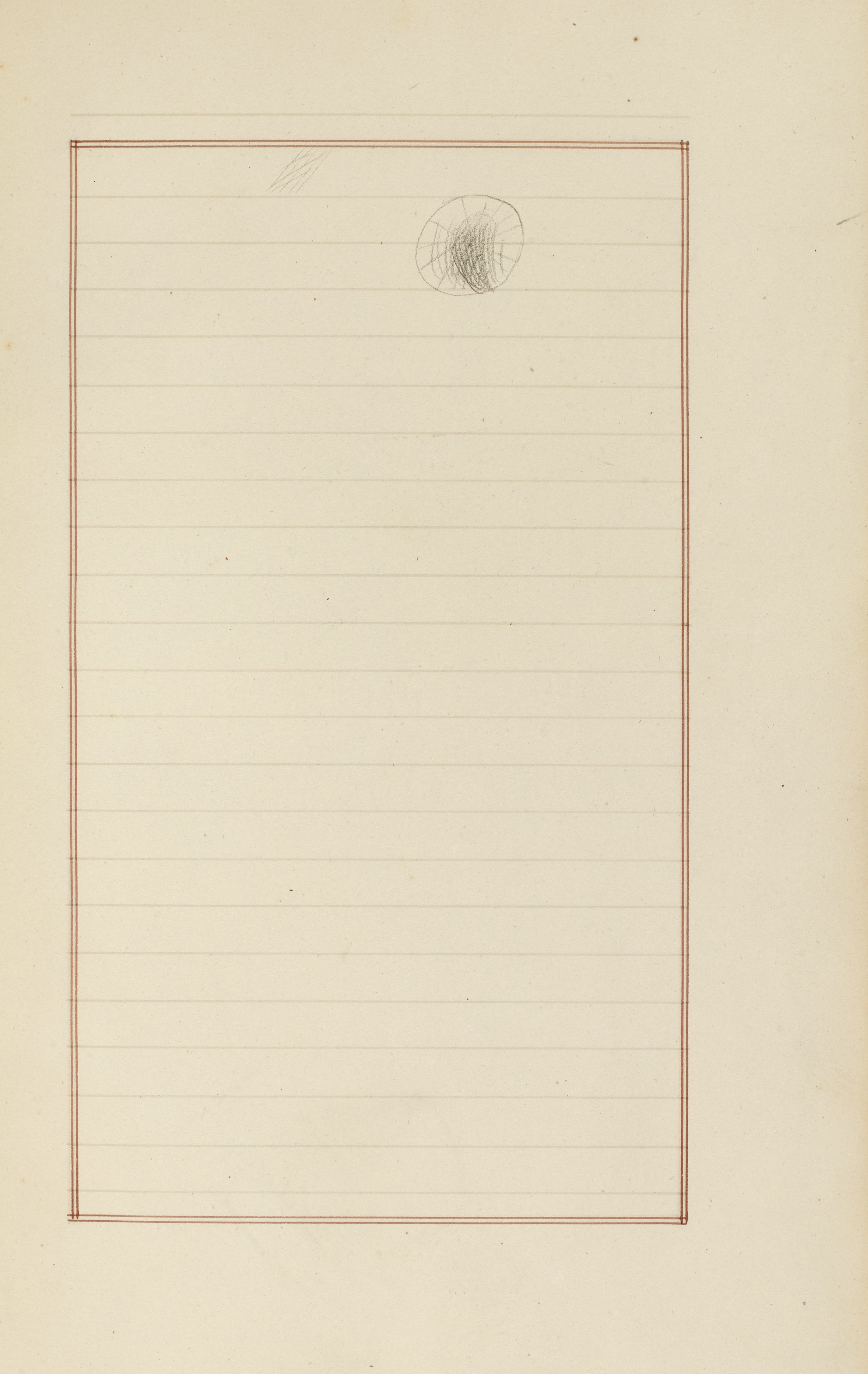

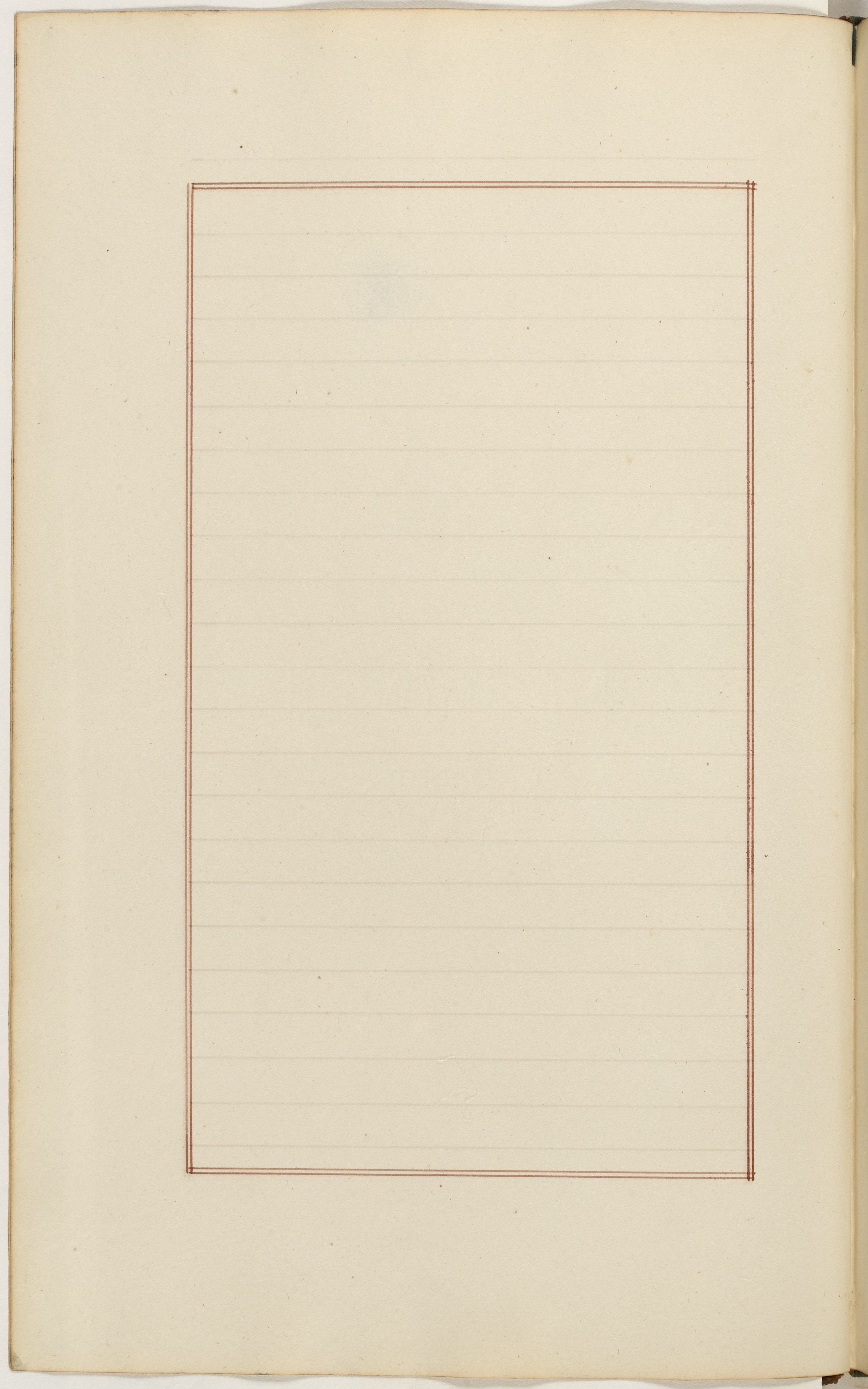
oe. III

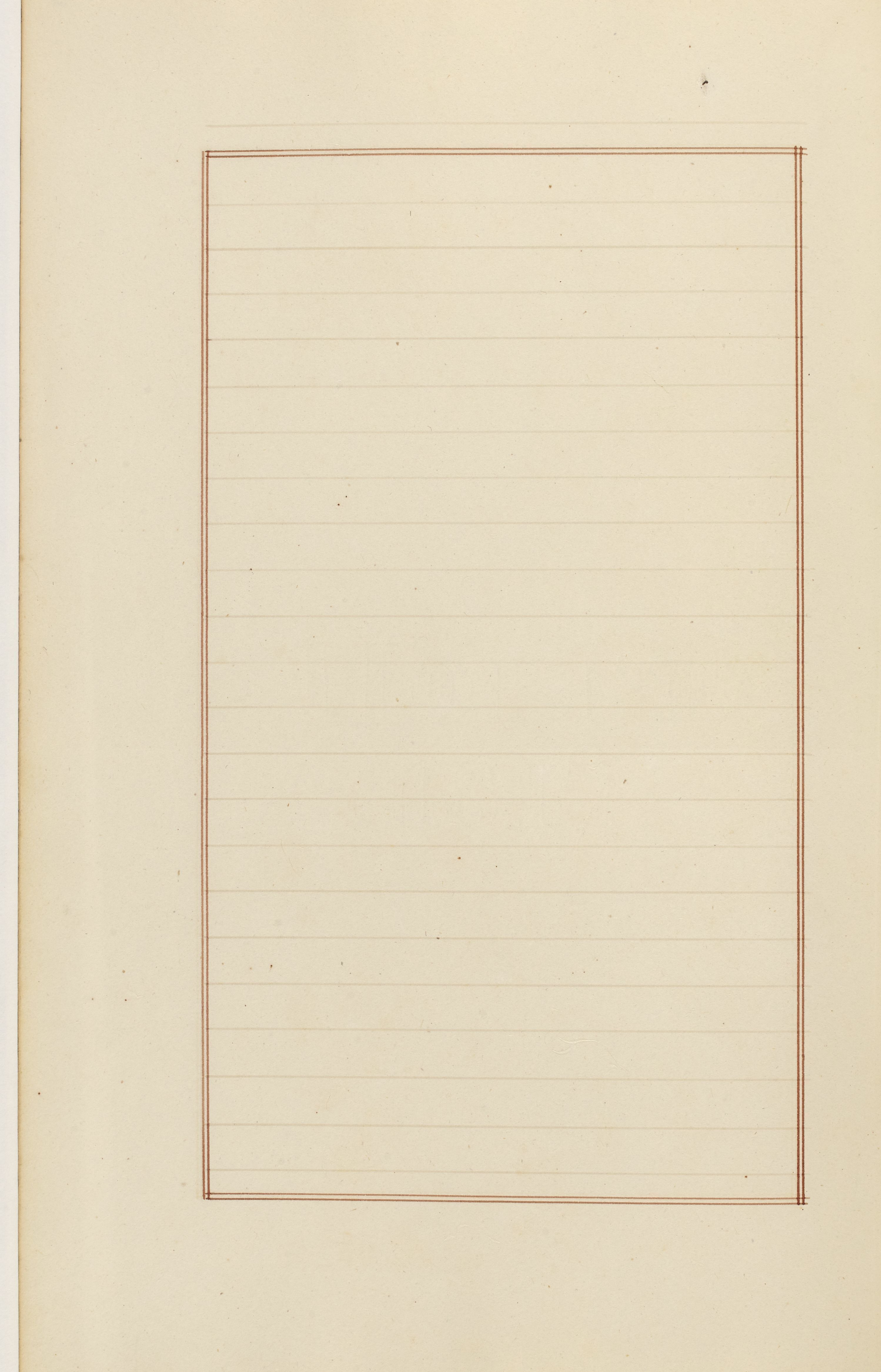
École Royale des Jeunes de Langues de Paris.

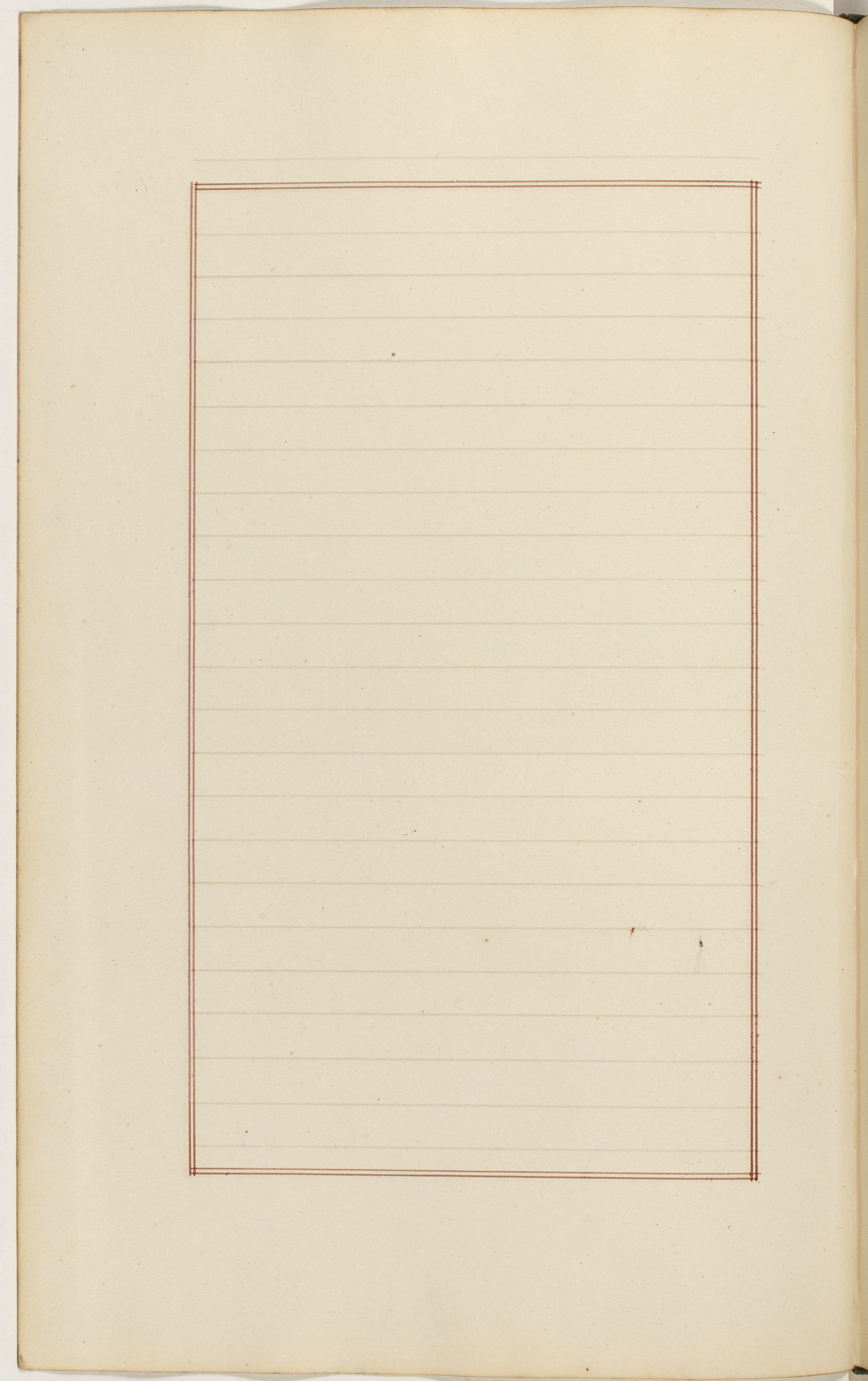
Inscrit au Catalogue, Langue Turque, sous le N° 9H.96
(manuscrit de l'Elève de Bourville.)

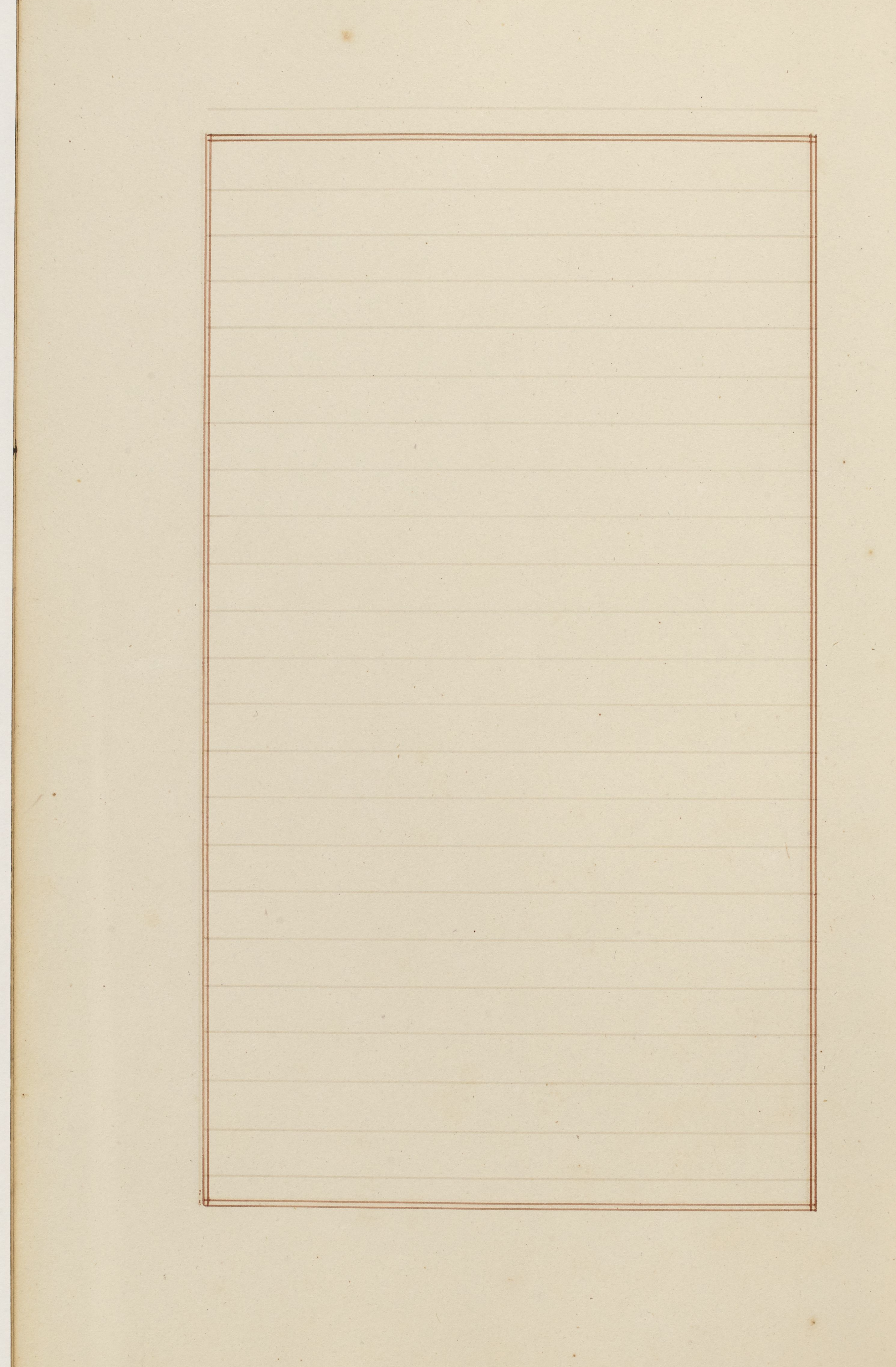

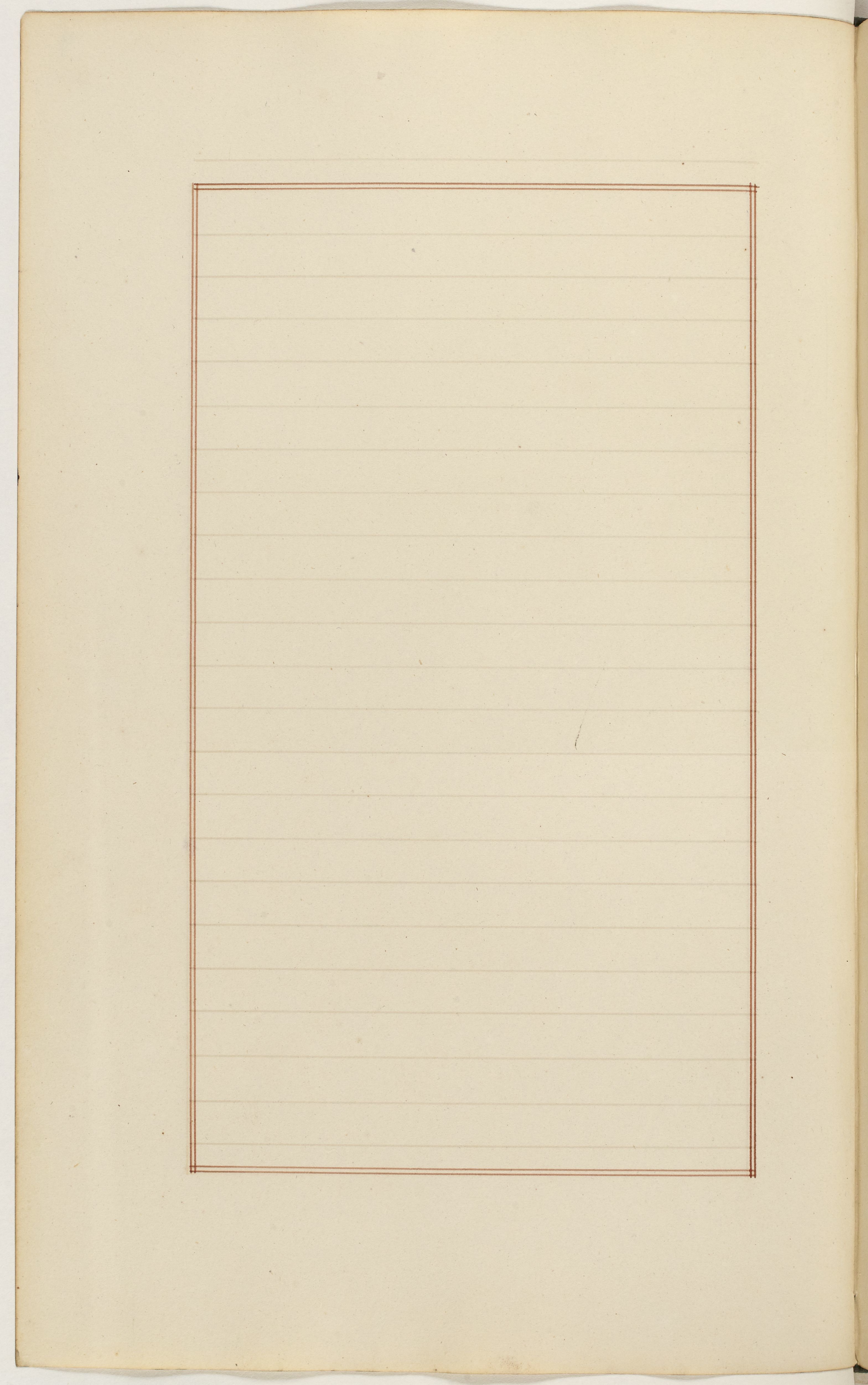

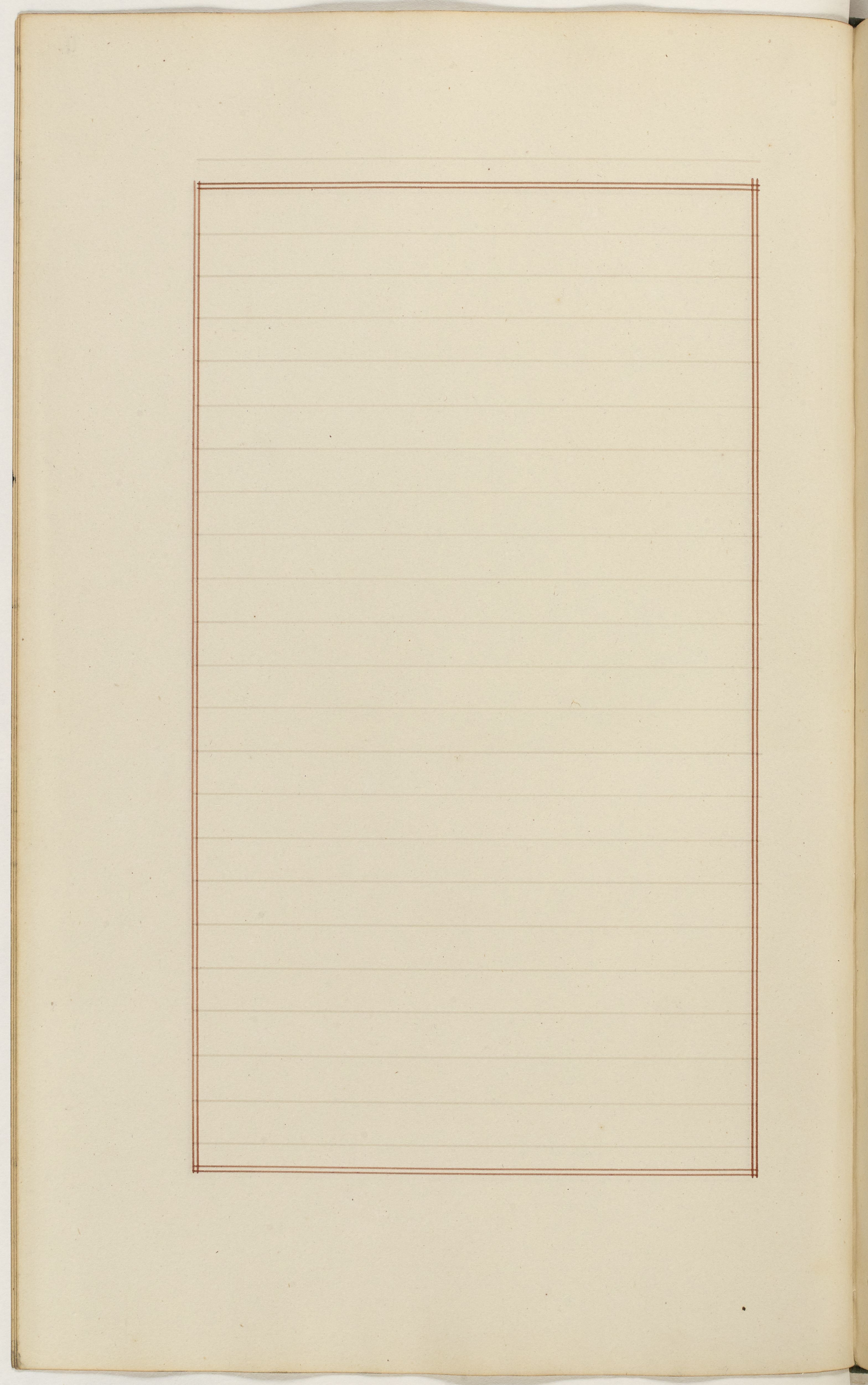

وكذلك اخلاف نصفت اتّصاف ملوكانه مزدن و وزراى عاليمقام وميرميران كرام وبالجمله شرف عبوديّتمزاله مستسعد ومشرّف اولان خدّام والامقاممزدن سرموخلافنه بردرلو جواز و رخصت ويرلميوب طرفيندن دايما تأكيد اساس موالات وتشيد بنيان خلوص مصافات ايچون اشبوعهدنامهٔ همايون عنايت مشحونمزك مضمون منيف اطاعت رديفى موجبنجه عمل وحركت اولنه تحريراً فى اليوم الرّابع من شهر ربيع الاوّل سنه ثلثه وخمسين ومأية والف من هجرة من ليس له خلف

بمقام
دار السلطنه العليّه قسطنطينه
المحيّه المحروسه م

م
م
م
م

لایقی اوزره کندوسنه معامله اولنمق ایچون سائر مستامنلره اولان مساعده
و رعایت فرانچه پادشاهنك رعایاسی حقنده دخی مرعی و معتبر طوتیله ٨٥
فرانچه لونك کرك ایلچی و قونسلوس و ترجمانلری و کرك آنلره تابع اولان تجار
و اهل کارلری و کرك فرانچه لو سفاینی اعمال ایلیان قپودان و ملاحلری و کرك
رهبان و پسقوپسلری مادامکه کندو حاللرنده یورییوب دوستلق مراسمنه
و صداقت لوازمنه خلل کتوره جك حرکتدن مجانبت اوزره اوله لر اشبو
عتیق و جدید عقد اولنان موادّ فیما بعد طوائف اربعهٔ مذکوره نك
حقلرنده مرعی و معتبر طوتیلوب موادّ مرقومه نك مفهوماتنه مغایر مقدّم
و موخّر تواریخ ایله امر دخی ابراز اولنور ایسه عهدنامهٔ همایون موجبنجه بلا
عمل محللری رفع و ترقین اولنه دولت علیهٔ موهبت نمودم فرانچه لو ایله ٨٦
مقدّما معقود اولان موادّ مسالمه یی حالا تجدید و بوندن بویله دخی ایفای
مراسم خلوص ایچون بعضی اقتضا ایلیان مناسب ماده لری ضمّ و تأکید
ایتمکله فیما بعد عهدنامهٔ همایونمك شروط و قیودینه رعایت و خلافنه
حرکتدن مجانبت اولنمق اوزره دولت علیه مك معیّن اولان اسکله لرنده
و سائر اقتضا ایدن محللرنده واقع بالجمله حکّام و ضابطانه تنبیهات اکیده یی
حاوی اوامر علیّه اصدار و ارسال و محاکم سجلاتنه قید و اثبات اولنمغه
مساعدهٔ علیّه ارزانی قلنه ایمدی دولت روز افزون خلافت دستگاه
و سلطنت موهبت نمون شوکت پناهمزه حشمت مآب مشار الیه فرانچه
پادشاهی جنابلری و اعقاب خصوصیّت انتسابلری طرفلرندن مادامکه اظهار
مراسم صدق و ولا و ابراز لوازم عهد و وفا حالاتنه مداومت و مواظبت
اولنه جانب همایون شهنشاهانه مزدن دخی عهد و میثاق و پیوند سوکند
خسروانه مز ایله تأیید روابط وثاق ایدرمکه من بعد طرف کامل الشّرف پادشاهانه

٨٣ امر و فرمان صدوری جائز اوله بوندن اقدم عقد و حالا تجدید اولنان
موادده مذکور اولدیغی اوزره فرانچه لویه تابع اولان راهبلرک قدس شریفده
واقع ضبط و تصرفلرنده بولنان محللر مرورا زمان ایله خرابه مشرف
اولمامق احتیاطی ایچون تعمیره محتاج اولدقده استانهٔ سعادتده مقیم
فرانچه ایلچیسنک التماسیله مساغ شرع اوزره تعمیر اولنمسی بابنده اقتضا
ایلیان اوامرک صدوری جائز اولوب و فرمانی اولان خصوصه ولاة و
قضاة و حکام و سائر ضابطان طرفلرندن بر درلو ممانعت اولنمیه و ذکر
اولنان محللر ایچون ضابطاندن مخفی تعمیر اولنمش دیو سنه ده بر قاچ
دفعه یوقلمه اولنوب راهبلری تجریم اولنور ایمش بناً علیه اول طرفده بولنان
ولاة و حکام و قضاة و سائر ضابطان جانبلرندن قبر عیسی تعبیر ایلدکلری
محلک کلیساسی و سائر کلیسا و زیارتگاهلری سنه ده فقط بر دفعه یوقلمه
اولنه و ممالک محروسه مده بولنوب فرانچه پادشاهنه تابع پسقوپوسلری
و راهبلری کندو حاللرنده اولدقچه محمی قلنوب ویدلرنده اولان کلیسالر
و سائر ساکن اولدقلری محللرده معتادلری اوزره ایینلرینک اجراسنه
ممانعت اولنمیه و اهل ذمت رعایا فرانچه لو ایله بیع و شرا و مصالح اخری
ایچون بر برلرینه آمد شد ایلدکلرنده اولمقوله آمد شد ایچون خلاف شرع
شریف رنجیده و تعدی اولنمیه لر و بوندن اقدم عقد اولنان موادده
غلطه ده اولان بیمارخانه لرنده کندو حاللرنده انجیل تلاوت ایلدکلرنده
رنجیده اولنمیه لر دیو تصریح اولنوب ولکن اجرا اولنمامغله ذکر اولنان
بیمارخانه بوندن صکره وجه شرعی اوزره نه محلده اولور ایسه عهدنامهٔ
قدیمه موجبنجه کندو حاللرنده انجیل تلاوة ایلدکلرنده رنجیده اولنمیه لر
٨٤ دولت علیه مک فرانچه دولتی سائرلردن زیاده قدیمی دوستی اولوب وجه

ضابطانی طرفلرندن خلاف شرع وقانون بر درلو تعدّی اولنمیه‌لر و بو
خصوصلرده خلاف عهدنامهٔ همایون حرکت وقوع بولوب تشکّی اولنور ایسه
اولمقوله تعدّی ایدنلرک بعد التحقق محکم حقلرندن کلنه و فرانچه‌لو طرفلرندن
٨١ دخی دوستلغه منافی ناملایم حرکته بر درلو رخصت کوسترلمیه میری طرفندن
بحسب الاقتضا فرانچه سفاینندن بعضیلری استیجار اولنمسنه حاجت
مسّ ایلدکده بو خصوصده مأمور اولان حکّام وسائر ضابطان ایلچی و
قونسلوس بولنان محللرده آنلره خبر ویروب آنلر دخی مناسب کوردکلری
سفاینی تعیین و بولنمیان محلده رضالریله استیجار ایدوب بو بهانه ایله بالجمله
فرانچه سفاینی آلیقونمیوب و یوکلو اولان سفاینک یوکنی اخراج ایلمکله جبر و
٨٢ تعدّی اولنمیه غرب اوجاقلرینک قورسانلری خصوصنده عهدنامهٔ همایونده
مذکور اولان موادّ مرعی و معتبر طوتیلوب بالدّفعات مساعده اولنمشیکن
مرقوم قورسانلر فرانچه‌لونک تجّار سفاینه روی دریاده راست کلدکلرنده
تعدّی ایلدکلرندن ماعدا اوغرادقلری اسکله‌لرده بولنان فرانچه قونسلوسنه
وتجارینه دشنام وتعدّی ایدرلر دیو انها اولنمغله بوندن صکره بو مقوله اوضاع
ناهموارلری واقع اولور ایسه دولت علیه‌مک ولاة وحکّامی وسائر ضابطانی
طرفلرندن فرانچه قونسلوسی وتجاری حمایت وصیانت اولنوب و فرانچه‌نک
ایلچیسنک و قونسلوسنک صحیح فرانچه سفینه‌سیدر دیو شهادت ایلدکلری
سفینه‌لری دولت علیه‌مک قلاع واسکله‌لری آلتنه وارد قلرنده ذکر اولنان
قورسانلر طرفلرندن اخذ واستراق اولنمسی هر وجهله منع ودفع اولنوب
وطوب آلتنده سفینه آلنمیه و دولت علیه‌مک ولاة وحکّامی اولدقلری
یرلرده ذکر اولنان قورسانلردن فرانچه‌لویه ایصال خسارت اولنور ایسه
وقوع بولان ضرر وزیان کندولردن تضمین اولنور دیو ترهیب ایچون مؤکّد

سواحلنده فرانچه سفاینندن بری واروب قضادرا قره‌یه دوشرایسه اشیاسنی
تخلیص ایچون هر وجهله معاونت اولنه وقره‌یه دوشن سفینه تعمیر اولنمسی ممکن
اولدقده یاخود بر آخر سفینه‌یه تخلیص اولنان اشیاسنی تعیین اولنان محلّه
کوتورمك ایچون تحمیل ایلدکده مادامکه اول محلّده بیع وشرا ایتمیه کمرك وبر
٧٩ درلو رسم طلب اولنمیه قپودان پاشا ومیری قالیونلر قپودانلری وچکدری
بکلری و فرقته قپودانلری وسائر دولت علیّه‌مك سفاینی وبالخصوص مصر و
اسکندریّه سنه تجارت ایدن سفاین فرانچه سفاینّی خلاف عهدنامهٔ همایون
یوللرندن الیقومیوب و دخل و تعرّض ایتمیوب و بر درلو بهانه ایله جبراً هدیّه
طلب اولنمیه جغندن بشقه فرانچه‌لونك کرك جنك وکرك تجار سفاینّه
یوروی دریاده راست کلدکلرنده بر معتاد قدیم طرفیندن دوستلق معامله‌سی
٨٠ اظهار اولنه میری قالیونلر وچکدیریلر وسائر سفاین سلطانیه‌یی فرانچه‌لونك تجار
سفینه‌لری کوردکده اوته دنبرو معتاد اولان اکراملرینی ایلمك تیندن ایکن
بحسب الاقتضا فلقالرینی عجالةً ایندرمیوب وسفاین مرقومه‌یه درحال
واره‌مدقلری حسبیله تعدّی اولنورلر ایمش مادامکه معتاد اوزره حرکته
عزیمتلری متعیّن اوله کج کلدیکز دیو تعدّی اولنمیه و فرانچه سفاینی لیماندن
بیوجه آلیقونلمیوب وجبراً فلقه‌لرینی وکمیجیلرینی آلمیوب خصوصا اشیا ایله
مملو اولان سفینه‌لری الیقونلدیغی حالده عظیم ضرر ترتّب ایتدکدن ناشی
من بعد بو مقوله حرکته جواز ویرلمیه وذکر اولنان میری سفاین ضابطانی
فرانچه‌لو ساکن اولدقلری اسکله‌لره وارد قلدقده لوندات و نفراتی مرقوملره
ضرر و تعدّی ایلمك ایچون او محلّده کفایت مقداری نفر ضابطلر ایله
اخراج و فرانچه‌لونك محافظه‌سی و تجارتلرینك امنیّتی ایچون قوللق بکلمکه
تعیین اولنوب و فرانچه‌لولر قره‌یه چقدقلرنده دخی قلاع و اسکله وسائر قره

اصابت ایدراسه انجق اوسفینه ایچون دیرك وسرن ولنكر وخلط ویلكن
بزی ودرك كراسته سنی دخی اقچه لریله المغه رخصت ویریلوب بوخصوصلر
ایچون ویركو طلب اولنمیه وفرانچه سفاینی واردقلری اسكله لرده ملتزم ومتسلم
وسایر ضابطان وجزیه دارلر طرفندن جزیه بهانه سیله الیقونمیوب یولجیلرینی
تعیین اولنان محلّه كوتوره لر لكن درونلرنده جزیه كذار رعایه بولنور ایسه
آنلر دخی اداسی لازم كلان جزیه لرین شروطی اوزره محلّنه ویروب بووسیله
٧٥ ایله جانب میری یه غدر اولنمیه دولت علیه مك اهل اسلام ورعایاسی ممالك
محروسه م اسكله لرینك بریسندن آخر اسكله یه نقل ایلمك ایچون فرنچه
٧٦ سفاینه تجارته متعلّق اشیا وضع ایلدكده ممانعت اولنمیه لكن دولت علیّه مه
تابع اولنلر بعضی فرانچه سفاینی استیجار ایلدكلرنده وقت وقت اثنای
راهده ذكر اولنان سفینه یی ترك ایدوب وقول وشرط اولنان اجرتی ویرمكدن
تعلّل ایتدكلری دخی انها اولنمغله اومقوله استیجار اولنان سفاینی بلا عذر شرعی
اثنای راهده متأجرلری ترك ایدرلر ایسه سفاینك قپودانلری ایله اجارهٔ صحیحه‌دن
باتمسّك تسّمیه اولنوب نول سفینه تعبیر اولنان اجرت مسمّانك بالتّمام ادا
٧٧ اولنمسنی قضاة وسایر ضابطان طرفلرینه امروتنبیه اولنه ولاة وحكّام وقضاة
وكمرك امناسی وویودكان ومتسلملر وضابطان واعیان ولایت وایش ارلری
وسائرلردن عهدنامهٔ همایونه مغایر حركت اولنمیوب وطرفیندن خلاف
عهدنامهٔ همایون قولاً وفعلاً تعدّی ایدراولور ایسه فرانچه لو اولنلرك قونسلوسلری
وضابطلری عهدنامهٔ موجبنجه حقلرندن كلدكلری كبی دولت علیّه مه
تابع اولنلردن ظهور ایدن تعدّیات دخی فرانچه ایلچیلری وقونسلوسلری جانبندن
عرض اولندقده حقیقتنه بعد تحصیل الاطّلاع اقتضاسنه كوره اومقوله لرك
٧٨ حقّلرندن كلنمك اوزره امروفرمان صدوری جائز اوله دولت علیّه مك

نصب ایلملری جائز اوله و دولت علیه‌مه تابع اولنلر فرانچه لوایله دعوی صددنده
اوله قلرنده مدعیلرك شرعی سندات و تمسکاتلری اولمدقچه دعوالری
استماع اولنمیه ظهور ایدن دعوای ایچون خرج و صرف اولنان احضاریه ٧٢ دعاوی
و رسوم عادیه دعواسی مشروع ادعایه صلاحیتی معلوم اولان کمسنه لردن
اخذ و استیفا اولندیغی حالده دعوایه صلاحیتی اولمیان اشرا مقوله سی
اوله بلا مصرف ادعا و افترادن خالی اولمازلردیو ایراد اولنمغله فیما بعد
ذکر اولنان خرج و مصرف بلا صلاحیت و بلا وجه شرعی دعوی ایدوب
خلاف شرع حرکت و تعدیه جسارت ایدنك طرفندن اخذ و استیفا
اولنمغه رخصت ویرلمك جائز اولوب ولکن فرانچه لو و آنلره تابع اولنلرك
دولت علیه‌مه تابع کمسنه لرده و رعایاسنده واقع اولان آله جقلری دعواسی
اولندقده حکم اولنوب حاصل اولان اقچه لرندن خرج محکمه لری و کذلك
مباشریه و احضاریه لری دخی عهدنامهٔ قدیمه موجبنجه بوز غروشده
ایکیشر غروش آلنوب زیاده طلبیله رنجیده اولنمیه لر دولت علیه‌مك ٧٣
معتاد اوزره اسکله لرینه فرانچه سفاینی یناشدقلرنده دوستلق معامله سی
اولنوب یالکز کفاف نفس ایچون ماکولات و مشروباتلرینی اقچه لریله آلوب
بو مقوله اولان ماکولات و مطبخ ذخایرینك بیع و شراسنه و تحمیل اولنمسنه
ممانعت اولنمیوب و بو بابده رسم و ویرکو دخی طلب اولنمیه دولت علیه‌مك ٧٤
بالجمله اسکله و لیمان و سواحلنده فرانچه سفاینی قپودانلری و رئیسلری اقتضا
حسبیله سفینه لرینی یاغلق و قلفات و تعمیر ایتمك لازم کلدککده قلفات
و تعمیر ایچون صرف اولنه جق روغن و زفت و قطران و قلفات لازمه سی
و عمله‌یی اقچه لریله آلملرینه و طوتملرینه ضابطان طرفلرندن ممانعت
اولنمیه و ممالك محروسه‌مه کلان فرانچه سفاینندن برینك ادا ایتدیه اف

٦٩ و فرانچه تجارندن بری بر طرفه عزیمت ایلمك مراد ایدوب دینی ایچون
ایلچیلری ویا قونسلوسلری اکا کفیل اولدقده ادای دین ایله دیو بولندن
الیقوتلیه وکندولردن دورت بیك اقچه دن زیاده اولان دعواسی معتاد اوزره
٧٠ وعهدنامهٔ همایون موجبنجه استانهٔ سعادتمه حواله اولنه طرف محاکمدن
ودولت علیه‌م ضابطانی جنابلرندن و اهل عرف طائفه سندن فرانچه لو
اولنلرك ساکن اولدقلری خانه یه بلا موجب جبرًا دخول اولنمیوب خانه سنه
دخوله حاجت مس ایلدیکی حالده ایلچی وقونسلوس بولنان یرلرده آنلره اخبار
و طرفلرندن تعیین اولنان آدملر ایله اولدیغی محله واریلوب بو خصوصك خلافنه
٧١ حرکت ایدر بولنور ایسه بعد التحقق تادیب اولنه لر فرانچه تجاری ایله آخرك
بیننده وقوع بولوب بردفعه شرعله فصل وحسم وحجت اولنمش ماده لرینك
ولاة وقضاة و سائر ضابطان طرفلرندن تکرار استماع وفصل اولنمش خصوصی
اراده وبالدفعات واقع اولوب بو تقدیرجه اوکونه فصل اولنان دعوادن امینتلری
اولمدیغندن ماعدا بر محلده فصل اولنان دعوانك ینه اول محلده خلافنه حکم
اولنور ایمش دیو انها اولنمغله بروجه محرر فرانچه تجاری ایله آخرك بیننده ظهور
ایدوب بردفعه شرعله فصل وحکم وحجت اولنمش دعوی اولمحلده کورلمیوب
وتکرار رؤیت اولنمق استدعا اولنور ایسه فرانچه ایلچیسنه اخبار اولنمقسزین و
ایلچی موی الیهك قونسلوسدن و مدعی علیهدن جوابی وکیفیت احوالك
صحتی خبری کلمکسزین ادعا ومدعی علیهی احضار ایچون امر شریف ویرلیوب
ومباشر وچاوش دخی کوندرلمیوب اوکونه خصوصی استفهام واعلام اولنمغه
وفا ایده جك وقت تعیین اولنمق جایز اوله وبوکونه دعوانك تکرار استماعی
فرمان اولنور ایسه درعلیه‌مده رؤیت وقطع وحسم اولنمسنه دقت اولنوب
وبو بابده فرانچه لویه تابع اولانلرك بالنفس کلملری ویاخود یرلرینه وکیل شرعی

وبروجه محرر يدلرينه ويريلان اعلان كاغدلرينك مفهومى اوزره اقتضا ايدن
يول كاغدلرى كندولرينه ويريلوب واستيتلرى خصوصنده ممكن اولان اعانت
٦٤ ايله معاونت اولنه لر فرانچه تجارينك وبيراغى آلتنده اولنلرك ممالك محروسه يه
كتوردكلرى والوب كوتوردكلرى آلتون وكمش سكه دن رسم وكمرك النميوب
ويدلرنده اولان سكه لرينى دولت عليه مك سكه سيله تبديل ايلمكه جبر
٦٥ اولنميه لر فرانچه لودن وبيراقلرى آلتنده اولانلردن برى قاتل اولوب و
ياخود برغيرى جرم ايدوب وشريعت شريفه طرفندن رؤيت اولنمق مراد
اولندقده دولت عليه مك قضاة وضابطانى بوكونه اولان دعوالرى بولندقلرى
محلده ايلچيلرينك وياخود قونسلوسلرينك وياوكيللرينك مواجهه لرنده
استماع + وشرع شريفه ويدلرينه ويريلان عهدنامه همايونه مغاير اولمامق ايچون ايدوب +
٦٦ طرفندن دقت ايله تفتيش وتفحص اولنه طرف ميرى دن وياخود دولت
عليه مه تابع تجار وسايره دن فرانسز اوزرينه تحرير اولنمش پوليچه تعبير اولنان
كاغدلر كلوب اوزرلرينه تحرير اولنمش فرانچه لو وآنلره تابع اولان كمسنه لر قبول
ايلمدكلرى حالده بيوجه شرعى اداسنه جبرا اولنميه لر وذكر اولنان پوليچه قبول
اولنمديغنى مشعر كاغد ويريلوب پوليچه كاغدينى ويرندن اقچه سى طلب
وتحصيلنه درعليه مده اولان ايلچى وكذلك اولمحلده بولنان قونسلوس ممكنى
٦٧ مرتبه سعى ايليه فرانچه لودن ممالك محروسه مده متمكن اولنلر اكر متاهل
٦٨ واكر بكار دركيملر اسه جزيه مطالبه سيله رنجيده اولنميه لر فرانچه تاجرلرندن
واهل حرفت وضابطلرندن وملاحلرندن برى اسلامه كلوب كندو ومتاعندن
غيرى يدنده فرانچه لويه تابع اولنلرك اشياسى اولديغى ثابت ومتحقق اولور اسه
اوكونه اشيا اصحابنه ويريلك اوزره بولنديغى محلده اولان ايلچيلرينه و
قونسلوسلرينه وبولنمدقلرى محلده سندلريله واران آدملرينه رد وتسليم ايتدرله

وقونسلوسلرینه قونسلاته رسمی وبایلاج تعبیر اولنان عوائد ادا اولنمسیچون
بوندن اقدم عقد اولنان موادده اکرچه تصریح اولنمشدر لکن بوخصوص
دولت علیه‌م تجارندن و رعایاسندن رسم مرقومك اداسنه تعلل و
معارضه اولندیغی انها اولنمغله دولت علیه‌م تجاری و رعایاسی طرفلرندن
فرانچه سفاینینه تجارته متعلق تحمیل اولنوب کمرك آلنه کلان اشیادن حین
مقاوله‌ده نول سفینه‌یه داخل اولمیانلرینك برموجب عهدنامه قونسلاته
رسمی ادا اولنمدقچه اشیای مرقومه کمرکدن اخراج اولنمامق اوزره موکد امر
٦٢ وتنبیه اولنه ممالك محروسه‌مده میوه مقوله‌سنك کثرتی اولمغله قورویمش
est passé سنده انواعنك کثرتی سنه‌لرنده + بردفعه فرانچه دولتندن ایکی یا اوچ قطعه سفاین
کلوب ذکر اولنان میوه‌دن یعنی انجیر و قور واوزوم وفندیق وامثالی
میوه انواعندن هرنه ایسه اشترا اولنمقلرین عهدنامهٔ همایون موجبنجه ادا
ایلملرینه + وبعده سفاین مذکوره‌یه تحمیل ونقل اولنملرینه + ممانعت اولنمیه فرانچه
سفاینی قبریس جزیره‌سندن و دولت علیه‌مه تابع اولان سائر اسکله‌لردن
مسلمین آلدیغی اوزره توز اشترا وتحمیل ایلمك مراد ایلدکلرنده حکام وولاة
وقضاة وسائر ضابطاندن ممانعت اولنمیوب بوندن اقدم ویریلان وبو
٦٣ دفعه تجدید اولنان عهدنامهٔ همایونم موجبنجه محمی قلنه‌لر فرانچه تجاری
والکا تابع اولنلر فرانچه ایلچیلرینك وقونسلوسلرینك اعلان کاغدلری اوزره
یدلرینه آلدقلری مرور نامه‌لرایله یوریوب وامنیت وراحتلری ایچون قاعدهٔ
مملکت اوزره کسوه کیوب ممالك محروسه‌مده کاروکسب ایلدکلرنده اومقوله
کند وحاللریله کزنلر جزیه وسائر تکالیف ایله رنجیده اولنمیوب وعهدنامهٔ
همایون موجبنجه کمرکه متعلق اشیالری اولور ایسه بروجه معتاد کمرك
رسمنی دخی ویردکلرنده مرور وعبورلرینه ولاة وحکام وضابطان مانع اولمیه‌لر

٥٨ فرانچه تجارینك كمرك فرانچه وكمرك تونس طرفلرندن كتوردكلری فس ازمیره
داخل اولدقده ازمیر میوه كمركی امینی فسلرك كمركنی بن الودم دیو هر بار
نزاع ایدر ایمش بو ماده برحسن قلبه افراغ اولنمق لازم كلمكله فیما بعد فرانچه
تجارینك كتوردكلری فس مادامكه ازمیرده فروخت اولنمیه امین مذكور طرفندن
كمرك مطالبه اولنمیه واكر ذكر اولنان فس آنده فروخت اولنور ایسه بر وجه معتاد
رسم كمركی آمین مذكور طرفندن آلنه واكر سالف الذكر فس آستانه یه كلور ایسه
٥٩ بیوك كمرك امیننه معتاد اوزره رسم كمركی ادا اولنه فرانچه تجاری ممنوعاتدن
ماعدا اتجارته متعلق اشیالری ایله ممالك محروسه مدن براً وبحراً وكذلك طونه
ایله نهراً دوستلق اثناسنده مسقو واورس وغیری مملكتلره كیدوب وذكر اولنان
یرلردن ممالك محروسه مه كتوروب بیع وشرا ایلدكلری اثناده سائر مستأمن
طایفه سندن ویریله كلان كمرك ورسوم هر نه ایسه بونلرك طرفندن دخی
٦٠ ادا اولندقده بر وجه مداخله اولنمیه اصحاب اغراضدن بعضیلری فرانچه
تجارینه خلاف عهدنامه تعرّض مراد ایدوب واجرا ایده كلرندن ناشی
تجار مرقومه نك تجارتلرینه خلل ویرمملریچون وقت وقت بلا صلاحیّت
سمسارلرینه تعدّی ایلدكلری انها اولنمغله فرانچه تجارینك مصالحی ایچون تجار
بیننده واروب كلان سمسارلره بر درلو تعدّی اولنمیوب استعمال ایلدكلری
سمسارلرنه ملتدن اولور ایسه كمسنه جبراً ممانعت ومداخله ایلمیه ویهودی
طائفه سندن وسائرلردن بعضیلری سمسارلغه وارث اولمق ادّعاسنده
اولدقلرنده فرانچه تجاری دیلدكلری كمسنه لری استخدام ایدوب وخذمتنده
بولنانلر طرد ویاخود مرد اولدقلرنده یرلرینه كلانلردن خلاف معتاد
كدك وحصّه طلب ایلمیه لر وخلافنه حركت ایدنلرك حقلرندن كلنه
٦١ فرانچه سفاینده تجارته متعلّق تحمیل اولنان اشیادن فرانچه ایلچیلرینه

مملکتنه کیدن اشیادن رسم کمرک وسلامت اقچه سی مقدّما ویریلان عهدنامهٔ
همایون موجبنجه ادا اولندقدن صکره بو مقوله اشیا فرانچه لو ایله اخرک بیننده
بیع وشرا اولندقدن بردرلو بهانه ایله مصدریّه طلب اولنمامق اوزره یالکز مصدریّه
٥٦ ماده سی معاف ومعفو اولمشدر فرانچه تجاری والکا تابع اولنلر کندو مملکتلرندن
تجارته متعلّق اشیا اولمق اوزره ممالک محروسه مه کتوردکلری وبوندن اول یره
آلوب کوتوردکلری امتعه ایچون یوزده اوچ رسم کمرک ویرملرینه مساعده اولنمغله
مقدّما ویریلان عهدنامهٔ همایون موجبنجه پنبه ورشتهٔ پنبه وسختیان وبال
مومی وکون وایپک مقوله سندن بشقه اوته دن برو سفینه لرینه تحمیل و
ممنوعاتدن ماعدا آلوب ولایتلرینه کوتورمک اوزره کمرک امناسنک تعریفه
تعبیر ایلدکلری ممهور دفترلرنده تصریح اولنان اشیا وامتعه نک دخی رسم
کمرکلری عهدنامهٔ همایون موجبنجه ادا اولندقده وضع وتشحین اولنمغه
٥٧ تعرّض اولنمیه فرانچه تجاری عهدنامهٔ همایون موجبنجه یوزده اوچر کمرکلرین
کمرک امناسنه ادا ومعتاد اوزره ادا تذکره سن اخذ وارائت ایلدکلرنده معتبر
اولوب تکرار رسم کمرک طلب اولنمیه وکمرک امناسنک بعضیلری طمعلرندن ناشی
صورتا یوزده اوچ ومعنی ازدیاد اخذندن خالی اولمدقلری وامتعه نک قیمتلرنده
دخی تفاوت وقوعی درکار اولدیغنه بناءً استانبول کمرکنک تعریفه تعبیر
اولنان دفترنده چوقه اجناسنک وکذلک بعض اسکله لرده وحلبده اولان
تعریفه لرده مذکور امتعه نک کمرکلرین یوزده اوچری تجاوز ایلدیکی انها اولنمغله
کمرکلری
فیمابعد کتوردکلری چوقه نک کمرکی عهدنامهٔ همایون موجبنجه یوزده اوچری تجاوز
اتمامک اوزره قطع نزاع ایچون تعریفه لر تصحیح اولنمق جایز اوله وکتوردکلری
اشیا الرینی دخی دولت علیّه م رعایاسندن وتجارندن دیلدکلرینه بیع و
فروخت ایلمک مراد ایلدکلرنده بز آلورز دیو آخرلر تعرّض ونزاع ایلمیه لر

اولنوب داینك النده مادامكه فرانچه ایلچیلری وقونسلوسلری وترجمانلری و
سائر فرانچه‌لولردن برینك معمول به تكفّل سَنَدی اولمیه اوبابده فرانچه ایلچیلری
وقونسلوسلری وترجمانلری وسائر فرانچه‌لولر تضمین اِدّعاسیله موآخذه اولنمیه‌لر/

٥٤ قورسان اشقیاسنك وسائر دولت علیّه‌مه خصومت اوزره اولنلرك طرفلرندن
ممالك محروسه‌م سَواحِلندن برینه ایصالٔ خسارت كورینوراسه اوخصوصده مقدّما
ویریلان اوَامِرك مفهوملری اوزره فرانچه قونسلوسلری وتجّاری رنجیده وتعدّی
اولنمیه‌لر وازبانده تعبیراولنان اشقیادن طرفینك صیانت وامنیّتی اومقوله
اشقیانك معلوم اولملرینه دخی توقّف ایتمكله فی الجمله بلنملری ایچون فیمابعد
غورب اوجقلرینك وسائرلرك قورسان سفینه‌لری دولت علیّه‌مك اسكله‌لرینه
كلدكلرنده حكام وضابطان طرفلرندن یول كاغدلرینه دِقّت ایله نظر
النوب بوخصوصده مقدّما ویریلان اوامركما فی الاوّل مرعی طوتیله ولكن
شول شَرطله‌كه دولت علیه‌مك اسكله‌لرینه فرانچه بیراغیله كلان سفاین دخی
صحیح فرانچه‌لواولدقلری فرانچه قونسلوسلرندن كذلك دقّت ایله نظرویان
النوب بروجه محرّر بعد التّفتیش كلان سفینه‌نك كیفیتی امنیّت طرفین
ایچون كرك ذكراولنان حكام و ضابطان وكرك فرانچه قونسلوسلری بر

٥٥ برلرینه لسانًا وبالاقتضا تحریرًا اخبارایلیه‌لر دولت علیّه‌م ایله فرانچه دولتی
ماتقدّمدن مصافات وموالات اوزره اولوب وتخصیص بواثناده وقوع بولان مُصالحه‌ده
حشمتلو فرانچه پادشاهنك ودولتنك سعی بلیغی دركار اولمق حسبیله بعض مناسب
اولان خصوصلره مساعده اولنمق تاكید موالاته دلالت وبوندن بویله دخی ایفای
مراسم مصافاته باعث وبادی اوله‌جق حالت اولمغله ایمدی فرانچه اسكله‌لرندن
تحمیل وصحیح فرانچه سفینه‌سی وبیراغیله وصحیح فرانچه تجارتی دفتریله آستانهٔ
سعادتمه كلوب وآستانهٔ سعادتمدن كذلك صحیح فرانچه سفاینی ایله فرانچه

x Paix de Belgrade

اولوب ایلچینك سراینده خدمت ایدنلردن یالکز اون بش نفر خدمه تکالیفدن
٤٨ 48 معاف اولوب رنجیده اولنمیه‌لر دولت علیه‌مك زیر حکمنده اولان کرك اهل
اسلام وکرك رعایادن هرکیم اولوراسه فرانچه‌وی الاصل اولان فرانچه قونسلوسلرینك
مادام ترجمانلری بولنه بالنفس مرافعه‌یه جبراتمیوب قونسلوسلرینك تعیین
٤٩ 49 ایلدکلری ترجمانان ایله حین اقتضاده مرافعه اوله‌لر فرانچه قونسلوسلری و
فرمانلو اولان وکیللری ازقدیم معتاد اوزره ساکن اوله کلدکلری یرلرده رسم اوزره
بیراقلرینی دیککه ولات وحکام وسائر ضابطان طرفلرندن ممانعت اولنمیه
٥٠ 50 قونسلوس قپولرینك امنیتی ایچون قونسلوسلرك التماس ایلدکلری یساقچیلر تعیین
اولنمشی جائز اوله وبومقوله یساقچیلر اوطه باشیلری وسائر ضابطلری طرفلرندن
صیانت وحمایت اولنوب وبوخصوص ایچون یساقچیلردن بردرلو ویرکو وعبودیت
٥١ 51 طلب اولنمیه قونسلوس وترجمان وسائر فرانچه لویه تابع اولنلر کندو استعماللری ایچون
ساکن اولدقلری اولرینه اوزوم کتوردوب شیره صقدقلرنده وآخر طرفدن ذخیره‌لق
اولمق اوزره کندولره کلان خمرك نقل وادخالنده ینکیچری اغاسی وبوستانجی
باشی وطوبجی باشی وویوده‌کان وسائر ضابطان طرفلرندن بردرلو ویرکو ورسم
طلب اولنمیوب بوخصوصده سلاطین ماضیه‌دن ویریلان والی الآن ویریله
٥٢ 52 کلان اوامرك مفهوملری اوزره عمل اولنه قونسلوسلرك وتجارك سائر ملك
نصارا قونسلوس وتجاری ایله بینلرنده نزاع واقع اولدقده طرفینك رضا
وطلبلریله دعوالری آستانه سعادتمده مقیم ایلچیلرینه حواله اولنمغه جواز
ویریلوب ومادام مدعی ومدعی علیهك رضالری اولمیه بومقوله بینلرنده
اولان دعوالری ولاة وحکام وقضاة وضابطان وکرك امناسی بونلر استماع
٥٣ 53 ایدرز دیو جبر ایلمیه‌لر فرانچه تجارندن وفرانچه لویه تابع اولنلردن برینك افلاسی
ثابت وظاهر اولدقده آله‌جقلری اولانلره قلان اشیاسندن بورجی ادا

٤١ ایلدکلرندن رنجیده اولنمیه‌لر وودرت بیك آقچه دن زیاده اولان دعوالری
٤٢ دیوان همایونده استماع اولنوب غیری یرده استماع اولنمیه وفرانچه لولر
اولدیغی محللرده قتل واقع اولسه اول محللرده بولنان فرانچه لولره مادامکه
اوزرینه برنسنه ثابت اولمدقجه جریمه نامی ایله من بعد رنجیده ورمیده اولنمیه
٤٣ وایلچیلری خدمتنده اولان ترجمانلر فرانچه لولره عنایت اولنان معافات
آنلرك حقنده دخی مقرر اوله دیو بالاده اشارت اولندیغی اوزره جد امجدم
مرحوم مشار الیه حضرتلرینك هنگام خلافتلرنده تجدید اولنان اشبو
عهدنامهٔ قدیمه‌یی مقبول ومعتبر ومرعی ومقرر طوتدیغمدن غیری
بودفعه عقد وتنظیم وعهدنامهٔ قدیمهٔ مذکوره یه ضم والحاق ایله
تسویه وتتمیم قلنان موادّ ملتمسهٔ آتیه دخی بوسیاق اوزره شرح و
٤٤ بیان اولنورکه حشمتلو فرانچه پادشاهنك ایلچیلری وقونسلوسلرینك
تقدّم وتصدّری ایچون بوندن اقدم عقد اولنان موادّك مفهومندن
ماعدا طرف دولت دائم القرارمدن مشار الیهم جنابلرینه پادشاهلق
القابی از قدیم اطلاق اولنمغله ایلچیلری وقونسلوسلری دخی اشبو القابه
مناسب اولان التفات ایله دردولت علیه مدن ملتفت ومعامله اولنه‌لر
٤٥ حشمتلو فرانچه پادشاهنك ایلچیلری وقونسلوسلری دیلدکلری ترجمانلری
استخدام واستدکلری یساقجیلری اعمال ایدوب بوخصوصده کندولره
٤٦ مناسب اولمیانلری استخدام ایله دیو جبرا اولنمیه‌لر اصل فرانچه لودن بولنان
ترجمانلر ایلچیلرك وقونسلوسلرك وکیللری اولمغله ترجمه لرینی صحّت وحقیقتی
اوزره ایراد ووظیفه لرینی اجرا ایلدکلرنده مؤاخذه وحبس اولنمیه‌لر وبر
خصوصده تقصیراتلری ظهور ایدرایسه ایلچیلری وقونسلوسلری طرفلرندن
٤٧ تأدیب اولنوب آخر طرفدن رنجیده اولنمیه‌لر دولت علیه‌مك رعایاسندن

اولنمیه لر کذلك ازمیرده وصیداده واسکندریه ده وسائر اسکله لرده اولان
فرانسز طائفه سنك کلیسالرینه دخل ورنجیده اولنمیه وبو بهانه ایله
٣٦ اقچه لرین آلمیه لر وغلطه ده اولان بیمارخانه لرنده کندو حاللرنده انجیل
٣٧ تلاوت ایلدکلرنده رنجیده اولنمیه لر فرانچه تجاری ممالك محروسه یه کتوردکلری
والوب کوتوردکلری امتعه دن قدیمدن بو آنه دکین یوزده بش ویروب
لکن دولت علیه نك قدیمی دوستلرندن اولمغله یوزده اوچ کمرك ویرمك
اوزره مجدداً اللرنده اولان عهدنامهٔ همایونلرینه الحاق اولنمق بابنده استدعای
عنایت ایتمکین رجالری حیز قبولده واقع اولوب وجه مشروح اوزره
ویروب زیاده طلب اولنمیه وکمرکلرین ادا ایلدکلرنده ممالك محروسه ده
٣٨ جاری اولان نقود خزینهٔ + اولنمیه لر واستانهٔ سعادتده ایلچیلری وقونسلوسلری
وکتخدالری اولمیان پورتقال وچیچیلیه وقاتلان ومسنه وانقونه وسائر
حربی طائفه سندن فرانچه پادشاهنك بیراغی آلتنده قدیمدن کلدکلری
اوزره اختیارلریله کلنلر کندو حاللرنده اولوب صلح وصلاحه مغائر وضع
وحرکت صادر اولمدقچه سائر فرانسزلر کبی کمرکلرین ویروب کمسنه دخل ایلمیه
٣٩ مصدریه لی انکلتره تجاری ویردکلری اوزره انلر دخی استانبولده وغلطه ده
اولان مصدریه جیلره ویروب زیاده طلبیله رنجیده اولنمیه وامنا زیاده کمرك
تحصیلی ایچون متاعلرین زیاده بهایه طوترلر ایسه اقچه یرینه متاع آلوب
مخالفت ایلمیه لر وبرکره کمرکی ° طلب اولنمیه وکمرکلرین امنا آلدقلرنده
ادا تذکره لرین ویروب اخر اسکله یه کوتورمکه مانع اولمیوب وتکرار بر
٤٠ اسکله ده دخی کمرك طلبی ایله رنجیده اولنمیه وفرانچه قونسلوسلری وآنلره
تابع اولان رهبان وتجار طائفه سی وترجمانلری کندو نفسلری ایچون معتاد
معیّنه قدر اولرنده شیره صقوب وطشره دن خمر کتوروب استعمال

+ عامره یه الدیغی منوال اوزره النوب نقصان وزیاده طلبیله رنجیده

° ادا اولنمش ایپکك وچتك تکرار کمرکی

زیارتنه عزیمت ایلیانلر اولدن کلە کلدکلری اوزره کیر وامن وامان ایله کندو
حاللرنده کلوب کیدوب زیارت ایتمك استدکلرنده کلشده وکیدشده
رنجیده ورمیده اولنمیه‌لر وبعد زمان طائفۀ مزبوره‌یه ممالك محروسه‌مه
تجارت ایچون کلوب کتمکه اذن همایون ویرلمك اقتضا ایدر ایسه اول زمان
اسلوب سابق اوزره فرانچه پادشاهی بیراغی آلتنده کلوب کیدوب آخرك
بیراغی آلتنده کلوب کتمکه قطعا رضا کوسترلمیه دیو وجه مشروح اوزره قدیمدن
اجداد عظام زمانلرندن بو آنه دکین اللرنده اولان مفصل ومصرح
عهدنامۀ همایونلری تجدید وفیما بعد ذکر اولنان موادی الحاق اولنمغه خط
همایونله صادر اولان فرمان عالیشان موجبنجه جمله‌دن بری فرانچه‌یه
تابع اولان پسقپوسلری وسائر فرنك مذهبنده اولان رهبان طائفه‌سی
هر نه جنسدن اولور ایسه اولسون ممالك پادشاهیده قدیمدن اولدقلری
یرلرده کندو حاللرنده اولوب آیینلرین اجرا ایلدکلرنده کمسنه مانع اولمیه
٣٣ وقدس شریف داخلنده وخارجنده وقمامه نام کنیساده قدیمدن ر
اولیکلدوکی اوزره تمکن ایلیان فرنك راهبلرینك حالا ساکن اولوب
اللرنده اولان زیارتکاهلرینه کماکان فرنك راهبلرینك اللرنده اولوب
کمسنه دخل ایلمیه وتکالیف طلبیله رنجیده ایلمیه‌لر ودعوالری ظهور
ایلدکده محلنده فصل اولنماز ایسه آستانۀ سعادته حواله اولنه و
٣٤ قدس شریفه واران فرانسز وانلره تابع اولان هر نه جنسدن اولور ایسه
٣٥ وارمده وکلمده کمسنه دخل ایلمیه غلطه‌ده اولان یزویت وقپوچین
نام ایکی فرانچه رهبان طائفه‌لری قدیمدن اللرنده اولان ایکی کلیسه‌لری
ینه اللرنده وضبط وتصرفلرنده اولوب اول کلیسالرك بری احراق اولنمغله
اذن شرعله تعمیر اولنوب ینه کالاول قپوچین اللرنده اولوب رنجیده

بكلرى وقپودانلر قوللرم وقاضيلر واميندلر وخاصّه وكوكللو رئيسلر وعموماً ممالك
محروسه‌م اهاليشى اشبو عهدنامه همايونمك مضمون معدلت مقرونى ايله
عمل ايليوب قطعا خلافنه جواز كوسترلميه شويله كه فرمان قضا جريانمه مخالفت
ومعاندت اوزره اولوب ساعى بالفساد اولان طائفهٔ طاغيه‌دن اوله‌لر اول مقوله‌لره
امان و زمان ويرلميوب حقلوندن كلنه كه سايرلرينه موجب عبرت واقع اوله
وبالجمله مرحوم و مغفورله سلطان سليمان خان واجداد عظامم انار الله تعالى
براهينهم زمان شريفلرنده عنايت اولنان عهدنامه‌لر موجبنجه عقد اولنان
٣٢ 32 عهد وامانه مخالف اصلا دخل وتعرّض ايتديرلميه وبوندن اقدم آستانهٔ
سعادتمده مستقل ايلچيلرى اولميان حربى طائفه فرانچه پادشاهى بيراغى آلتنده
تجارت و زيارت ايچون ممالك محروسه‌مه كلوب كتمكه اجداد عظامم طاب
ثراهم زمانلرنده اذن همايون ويريلوب فرانچه‌لوله ويريلان عهدنامه‌لره دخى
مسطور ايكن بعده بعض علّت سببى ايله طائفهٔ مزبوره ممالك محروسه‌مه
كليّت اوزره كلمكدن منع وعهدنامه‌لرندن اخراج اولنمشلر ايدى مقدّما
مشار اليه فرانچه پادشاهى سنّى سعادتمآبمزه نامه كوندروب حربيلر تجارتدن
منع اولندقلرى تقديرجه قدس شريف زيارتنه اولدن واره كلدكلرى
اوزره واروب كلوب رنجيده اولنميه‌لر وبعد زمان طائفهٔ مزبوره‌يه تجارت
ايچون ممالك محروسه‌مه كلوب كتمكه رخصت ويريلور ايسه اولزمانده
كير و فرانچه بيراغى آلتنده كلوب كيدوب تجارت ايده‌لر ديو التماس ايتمكين
مومى اليه فرانچه پادشاهنك اباً عن جدّ اجداد عظامم زمانندن الى هذا
الآن عتبهٔ عليّه‌مزه اولان قديمى دوستلغنه رعايةً رجاسى مقبول
همايونلرى اولوب فرمان عاليشانلرى شويله صادر اولمشكه ملّت نصارادن
مشار اليه فرانچه پادشاهى ايله دوستلق اوزره اولان حربيلردن قدس شريف

وسائر یرلرك اسکله لرندن نصب اولنمش قونسلوسلرینك یرینه اول خدمت
عهده سندن کلور برادرلرین تعیین ایدوب کوندردکلرندن کمسنه مانع
٢٦ اولمیه وتکالیف عرفیّه دن معاف اوله فرانچه تجاری ایله برکمسنه نك نزاعی
اولسه قاضی یه واردقده فرانچه لونك ترجمانلری حاضر بولنمزایسه قاضی
دعوالرین استماع ایتمیه اکر ترجمانلری مهمّ مصالحده ایسه کلنجه توقّف
اولنه امّا انلر دخی تعلّل ایدوب ترجمانمز حاضر دکلدر دیو عوق ایتمیوب
ترجمانلرین احضار ایلیه واکر فرانچه لولرك بری بری ایله نزاعلری اولسه
ایلچیلری وقونسلوسلری عادتلرنجه کوروب فصل ایلدکده کمسنه مانع اولمیه
٢٧ وفرانچه کمیلری عادت وقانون اوزره استانبولدن آرانوب کتدکدنصکره
قانون قدیم اوزره بردخی بوغاز حصارلری اوکنده آرانوب اجازت
ویریلورایمش حالا قانون قدیمه مخالف بردخی کلیبولیده آرانورایمش
من بعد عادت قدیمه موجبنجه بوغاز حصارلری اوکنده آرانوب
٢٨ کیده وممالك محروسه مدن دریا یوزینه چقان کمیلر وقدرغه لرودونمالر
دریاده فرانچه کمیلرینه بولشدقده بری بری ایله دوستلق ایدوب ضرر
وزیان ایتمیوب مادامکه کند ورضالریله هدیّه ویرمیه لر جبرًا آلات واثوابلرین
٢٩ وامرد اوغلانلرین وغیر نسنه لرین آلوب تعدّی ایتمیه لر ونه دکلو یه ویریلان
عهد نامه همایونده مسطور اولان خصوصلر فرانچه لو حقنده دخی مقرّر
اولوب شرع قویم وعهد نامهٔ همایونمه مغایر کمسنه مانع ومزاحم ومتخاصم
٣٠ اولمیه مزبور قالیونلر وکمیلر ممالك محروسه مه کلدکلرنده حفظ وصیانت
اولنوب آمن وسالم کیروکیده لر واکر اثواب واموال یغما اولنمش بولنور ایسه
غارت اولنان اثواب واموالك وآدملرینك ظهوره کلمسی باینده سعی واقدام اولنوب
٣١ اهل فساد هرکیم اولور ایسه اولسون کرکی کبی حقلرندن کلنه بکلربکیلر وسنجاق

دریادن وقره‌دن ممالک محروسه‌مه کلوب بیع وشرا وتجارت ایلیوب شوکی رسوم
عادیه وقونسلوسلق حقیدر عادت وقانون اوزره ویردکلوندن صکره کلشده وکدشده
قپودانلردن ودریاده یوریان خاصّه وکوکللو رئیسلردن وغیریدن وعسکریدن
٢١ کمسنه مانع اولمیه وتجار طایفه سنک رضالری یوغیکن بعض متاع جبراً اوزرلرینه
٢٢ براغیلوب تعدی اولنمیه وفرانچه‌لودن بری مدیون اولسه بورجلودن طلب
اولنوب اکر کفیل دکل ایسه اخر کمسنه طوتیلوب طلب اولنمیه واکر مرد اولسه
اثواب واموالنه کمسنه دخل ایتمیه کیمه وصیّت ایدر ایسه اکا ویریله اکر وصیّتسز
مرد اولورسه قونسلوسلری معرفتیله اول یرلو یولداشنه ویریله بیت المالجیلر و
٢٣ قسّاملر دخل ایلمیه فرانچه تاجرلری وترجمانلری وقونسلوسلری ممالک محروسه‌مده
بیع وشرا وتجارت وکفالت خصوصلرنده وسائر امور شرعیه‌ده قاضیه واروب
ثبت سجل ایتدیروب ویا حجّت آله‌لر صکره نزاع اولور ایسه حجّت وسجلّه نظر
اولنوب موجبیله عمل اولنه ایکیسندن بری اولمیوب مجرد شاهد زور اقامت
ایدوب خلاف شرع شریف نسنه دعوی ایدرلرسه مادامکه قاضیلردن
حجتلری اولمیوب ویاخود سجلده مقید بولنمیه انک کبی تزویر ایتدرلمیوب خلاف
شرع شریف اولان دعوالری استماع اولنمیه وبعض کمسنه‌لر بزه شتم ایلدیکز
دیو مجرد جلب واخذ ایچون خلاف شرع شریف رنجیده ایدرلر ایسه منع و
دفع اولنه بونلردن بری دین ایدنسه ویاخود بر وجهله متّهم اولوب غیبت
ایلسه انک ایچون کناهسز کفیل اولمیان اخر کمسنه رنجیده اولنوب
٢٤ طوتلمیه وفرانچه‌لویه متعلّق اسیر بولنور ایسه ایلچیلری وقونسلوسلری
تعیین ایلیوب فرانچه‌لودر درلرسه انک کبیلر صاحبلری ویا وکیللریله
سدهٔ سعادتمه کوندریله قضیّه‌سی کوریله فرانچه‌لودن ممالک محروسه‌مده
٢٥ تمکّن ایدنلردن خراج طلب اولنمیه اسکندریّه وطرابلوس شام وجزایر

وملوك طوايف عيسويه نك مياننده مشهور اولان قراللر ويانلردن مقدّم مقاليد
حكومت مفوّض ومسلّم اولديغندن ماعدا ابا واجداد عوالى نشانمزك
زماننده بو آنه كلنجه عتبهٔ عليه عدالت عنوانمزه دخى جمله قراللردن
زياده خلوص بال ايله دوستلق ايدوب شمديه دك ماييننده نقض عهد
وامان ونكث ميثاق ايمان واقع اولميوب سدّه سعادتمزه كمال اخلاص ايله
اختصاصده ثابت قدم وراسخ دم اوليكلدوكى اجلدن استانهٔ سعادت
آشيانه مزده مقيم اولان فرانچه ايلچيلرى ديوان بلند ايوانمزه كلدكلرنده ووزراى
عظام ومشيران ذوى الاحترامزه واردقلرنده اسپانيه وساير قراللرك
ايلچيلرينك اوزرلرينه قديمدن اوليكلدوكى اوزره تقدّم وتصدّر ايليه لر
١٨ وهدايا ولباسلرى وماكولات ومشروباتلرى مهمّى ايچون اقچه لريله كتوردكلرى نسنه لردن
كمرك وباج طلب اولنميه وبندرلرده اولان بايلوسلرى دخى اسپانيه وساير قراللرك
١٩ بايلوسلرينه استانه سعادتمده جارى اولديغى اوزره تقدّم وتصدّر ايليه لر وفرانچه لولرك
كندو ماللرى وساير اثوابلريله قليونلرى وغيرى كميلرى جميع زمانده اسكله لره وليمانلره
وساير ممالك محروسه مزه اشليانلر امن وامان اوزره كلوب كيدوب انلك كبى دريده
فرتنه مضايقه ويروب كميلرينه معاونت لازم اولدقده اول محلده حاضر بولونان
اكر خاصّه كميلر خلقيدر واكر غيرى در معاونت ومظاهرت ايليه لر وقاليونلرينك
سردارى وروساسنك مختارى قپودانلرك قايقه مى رعايتنك اهتمامى خصوصنده
دقيقه فوت اولنميوب واقچه لريله زاد وزواده لرى تداركنده سعى واهتمام ايليه لر
واكر شدّت روزكار ايله ذكر كميلرين قره يه اتارسه بكلر وقضيلر وغيرى لر معاونت
٢٠ ايدوب قورتيلان اثواب واموال كيرو كندولرينه ويريلوب دخل اولنميه وبالجمله
اكر قوريده واكر درياده كندو حالنده يوريان فرانچه لو اولوب امن وامان اوزره
كلوب كيدن تجارى طايفه سى واول ديار تاجرلرى وترجمانلرى وساير ادملرى

اولور ایسه اول بکلربکی معزول اولوب غارت اولنان آلاتلری تضمین
ایتدورلیه بو خصوص ایچون دفعاتله تنبیه اولنمشیکن مقید اولمدقلری
اجلدن امر شریفمه امتثال اتمزلر ایسه الردخی فرانچه ولایتینه واردقلرنده فرانچه
پادشاهی طرفندن قلعه لرینه ولیمانلرینه قبول اولنمیوب فسادلرین دفع ایچون
تقید ایلدکلرنده عقد اولنان عهده خلل ویرمزدیو اجدادمز زمانلرنده ویریلان
حکم شریفک مضمونی کماکان مقرر اوله وبو بابده مومی الیهک شکر وشکایتی
مقبول همایونم اوله وجزایر وتونسه تابع اوستورغه کورفزی نام محللرده اجداد ١٢
عظام طاب ثراهم زمانلرنده فرانچه لو مرجان وبالق صید ایلمک ایچون حکملر
ویرلمش اولدن جاری اولان عادت اوزره اول محللرده کماکان بالق و مرجان
صید ایلیه لر وخارجدن کمسنه یه دخل ایتدرلمیه وایلچیلری خدمتلرنده ١٣
اولان ترجمانلری اولیکلدوکی اوزره خراجدن وقصابیه دن وسائر تکالیف
عرفیه دن معاف اوله لر وفرانچه تجاری کمیلرینه تحمیل ایلدکلری متاعدن ١٤
وبعض ذمیلر کندو کمیلریله حربی ولایتنه آلوب کتوردکلری متاعدن ایلچیلرینه
وقونسلوسلرینه عاید اولان رسملرین وبایلاج حقلرین بیقصور ویروب عناد و
مخالفت ایلمیه لر و فرانچه لولرک بریبری ارا سنده قان ویاخود آخر ١٥
شناعت واقع اولور ایسه ایلچیلری وقونسلوسلری آیینلری اوزره کوروب
فصل ایدوب ضابطلردن برفرد دخل وتعرض ایلمیه لر و تاجرلرینک ١٦
احوالی ایچون نصب ایلدکلری قونسلوسلردن بعض کمسنه لر دعوی ایتدکلرنده
کندولرین حبس ایدوب اولرین مهرلیوب تعدی ایتمیه لر قونسلوسلریله دعواسی
اولنلرک خصوصی آستانه سعادتمده استماع اولنه ذکر اولنان موادک
خلافنه مقدم ومؤخر امر شریف ابراز اولنور ایسه استماع اولنمیوب عهدنامه
همایون موجبنجه عمل اولنه ومشار الیهک سلسله نسلی ملت مسیحیه ١٧

شرع شریفه مخالف الملحین مادامکه کندو خاللرندن تجارت اوزره اولوب قورصان
یکیسندن فساد اوزره اولمیه‌لر اول بهانه ایله اثوابلری کورفت وکندولری اسیر اولمیه

٥ وفرانچه‌لودن بری ملك کمیسنه حربی ولایتدن ذخیره تحمیل ایدوب ینه حربی
ولایتنه کیدر ایکن اهل اسلام کمیلری راست کلدکلرندن دشمنه ذخیره ایلدرسن

٦ دیو کمیسن کورفت وکندولرین اسیر ایتمیه‌لر و دنیلردن بری ممالك اسلامیه‌دن
ذخیره آلوب کیدرکن کورفت اولندقده فرانچه‌لودن کمیدن اولان اجیولری اسیر اولمیه

٧ فرانچه‌لولو اهل اسلام کمیلرندن اختیارلریله ذخیره صاتون آلوب حربی ولایتلرینه
آلوب کتمیوب کندو ولایتلرینه کیدرکن اهل اسلام کمیلری راست
کلدکلرندن اخذدن صکره کمی‌یی کورفت وایچنده اولانلری اسیر ایلمیه‌لر وانك

٨ کبی فرانچه‌لولو اسیر بولنور ایسه اطلاق اولنوب اثوابی ویریله ومشار الیه فرانچه
پادشاهنك رضاسی اوزره تاجرلری ولایتلرندن کتوردکلری وآلوب کتدکلری
متاعدن قدیمدن نه بهایه طوتوب کمرك آلنه کلدیسه ینه اول منوال اوزره

تاجرلری

٩ آلنوب زیاده بهایه طوتلمیه وبیع ایچون اخراج اولنان متاعدن ماعدا اخر
اسکله‌یه کتمك استدکلرنده متاعلرندن کمرك طلب ایلمیه‌لر واخر اسکله‌یه

١٠ ایلتمکه مانع اولمیه‌لر وحادث اولان قصابیه ورفت وباج ویساق قولی واوچیوز

١١ اقچه‌دن زیاده سلامتلك رسمی طلب اولنمیه جزایر غرب قورصانلری لیمانه واردقلرنده
رعایت اولنوب باروت وقورشون ویلکن وسایر آلات ویریلوب لکن مزبورلر فرانچه
تجارینه راست کلدکلرنده اسیر ومالاین غارت ایدرلر ایمش مرحوم جد بزرگواریمز
طاب ثراه زماننده بالدفعات تنبیه اولنوب متنبه اولمیوب تعدی اوزره ایشلر
بو خصوصده دخی رضای همایونم یوقدر اولمقوله فرانچه‌لو اسیر وار ایسه
اطلاق اولنوب مماللری بیقصور ویریله من بعد متنبه اولمیان قورصانلرك
شناعت ایلدکن مشار الیه نامه ایله اعلام ایلدکده قنغی بکلربکی زماننده

وانسب اولمق وجهیله تسویه و تعدیل و قرارداده و تکمیل اولنوب جمله سی ینه وزیر
اعظم و وکیل مطلقم مشارالیهک وساطتلریله رکاب کامیاب خاقانیمزه عرض و تلخیص
اولندقده مجدّد حشمت نصاب مشارالیه جنابلرینک دوستلقده اولان ثبات و
خلوص و مشاهده اولنان صدق درون و لا منصوصلرینه احتراماً جدیداً عقد اولنان
موادک دخی اجرا و انفاذیچون خطّ عنایت نقط شاهانه‌مزه مبتنی اذن همایون موهبت
ملوکانه‌مز ارزانی قلنوب بو وجهله فرمان همایونمز شرفصدور بولمغله تجدید اولنان عهد
نامهٔ سابقه لفظاً بلفظٍ بعینها تماماً رتبهٔ مقدّمه‌ده بسط و تقریر و بو وجه مشروح
جدیداً تعدیل و تسویه قلنان مواد لاحقه دخی درجهٔ مذیله‌ده ذکر و تحریریله
مجدداً اشبو عهدنامهٔ همایون عنایتمقرونمز شرفبخش املا و ایلچیٔ موما الیهک
یدینه تسلیم اعطا اولنمغله فرمان همایون واجب الانقیادمز بو وجهله موهبت
۱ آرای اصدار و ایراد اولنورکه فرانچه لودن قدس شریف زیارتنه کلوب کیدنلره
۲ و قمامه نام کنیسه‌ده اولان رهبانلره دخل و تعرّض اولنمیه و فرانچه پادشاهی اوللو
قدیمدن آستانهٔ سعادتمز ایله دوستلق اوزره اولوب دوستلغه خلل ویرر
وضعلری اولمامغله مرحوم و مغفورله سلطان سلیم خان طاب ثراه زماننده
ممنوع اولان متاعدن پنبه و رشتهٔ پنبه و سختیان و بیرله دیو حکم همایون ویرلمش
ایمش حالا آستانهٔ سعادتمزه اولان کمال اخلاص و اختصاصلرینه بناءً اجداد
عظاممز نوّر الله مراقدهم زماننده ممنوعاتدن اقچه‌لریله بالمومی و کون ویرلوب بر فرد
مانع اولمیه دیو عهدنامهٔ همایونده قید اولمغین قدیمدن کماکان مقرّر طوتیلوب و
۳ ولایتلرندن آدملری و تجاری کتوردکلری غروشدن ممالک محروسه‌مدن اولدن رسم
النمامغله حالا دخی طلب اولنمیه و غروشلرین اقچه قطع ایدرز دیو خزینه دار الضربخانه
۴ امینلری دخل ایلمیه‌لر و فرانچه تجارندن بعضی حربی کمیلرینه کیروب کندو حاللرنده
تجارت اوزره ایکن حربی کمیده بولندیکز دیو کندولرین اسیر و اتوابلرین کرفت ایلمک

منعقد اولان قديمى دوستلق اسلوب سابق اوزره مرعى الملق اقصاى آمال ومنتهاى
مانى البالرى المقدن ناشى فرانچه دولتنك ايلچيلرى وقونسلوسلرى وترجمانلرى
وتاجرلرى و ساير رعايالرى آسوده حال ومرفه البال مرعى ومحمى قلنه لر ديو بوندن
اسبق كريم الحيات نعيم الممات مرحوم ومغفور له جد امجدم سلطان محمد خان طاب
ثراه ونعم مثواه حضرتلرينك زمان ميمنت نيشانلرنده بيك سكسان درت
سنه هجريه تاريخيله مورخا تجديد اولنان عهدنامه همايون ابهت نمونك اوان بهجت
اقتران شهنشاهانه مزده دخى تجديد وتاكيدى وبو دودمان شامخ الاركانه اولان
وفور اخلاص علاقه واختصاصه بناء بعض موادك ضم والحاقيله دخى تنوير و
تشييدى خصوصى ياد وتذكار وبو كيفياتى ايلچى موى اليه دخى وكلاى دولت عليه مزه
شفاهًا تقرير واشعار ايلديكى محاط علم عالم آراى اسكندرانه مز اولمغله ازقديم دولت
عليه روز افزون ومؤبده مزله فرانچه دولتى بيننده موصون ومأمون اولان بنيان حب و
ولاء وبتخصيص هنكام خلافت ظفر آثار وايام سلطنت ابد قرار مزده دخى خاصة
مشار اليه جنابلرينك طرفندن ظهوره كلان خلوص وداد پيرايه وبويله قديمى اولان
مصافات وموالاتك فيما بعد دخى يومًا فيومًا مستحكم واستوار اولمسى ملحوظاتنه
بناءً انجاح ملتمساتلرى حيز قبولده جلوه كر اولوب دوستلق مراسمنك ثمره ونتيجه سى
اولان تجارت امورينك ترويج وتمشيتى وامد شدكانك ترفيه وامنيتلرى ايچون
تاريخ مرقومده بعض ضميمه ايله تجديد اولنان عهدنامه قديمه بتمامها طرف
باهر الشرف شهنشاهانه مزدن دخى مقرر ومعتبر طوتيلدوغندن بشقه ازقديم
اداسى معتاد ومستديم اولان مصدريه عفونه وتمشيت امور تجارته و رفاهيت
احوال امد شدكانه داير نيجه حالات وكيفيات دخى دولت عليه مز طرفندن بو
دفعه مأمور اولنلر ايله مذاكره وتزيينه ومكالمه وتهذيبنه رخصت كامله و
مأموريت شامله سى اولان ايلچى موى اليه ميانه لرنده بالدفعات بعد المذاكره انفع

رغبتلو قديمی صادق دوستمز اون بشنجی لویز ختم الله عواقبه بالخیر
والرّشاد واحسن الیه سبیل الصواب والسداد جنابلری طرفندن
کمال خلوص فواد و مزید خصوصیّت وسداد کیفیتلرینک اشعار
وایرادینی حوای دربار خلافت قرار خسروانه مزه نامهٔ دوستی علامه‌لری
توارد ایمکدن ناشی مشار الیه جنابلرینک ذکر اولنان نامهٔ ولائمیهٔ لرین
تبلغ وتسلیم ایچون بالفعل ارباب استشاره لوندن اولوب حالا استانهٔ
سعادتمزده ایلچیلک خدمتنده اولان مقبول و معتبر ومدبر فراست
کستر قدوه امراء الملة المحیّه عمدة کبراء لطایفه النصرانیّه لویوصالوتود
مارکیز دویلنوف ختمت عواقبه بالخیر سدهٔ سنیّهٔ موهبت عنوان
شاهانه مزه عوض واستیذان ایلدکده رسم دیرین دولت ابد قرین اوزره
عوارف اذن خاقانی وعواطف رخصت خسروانمز موصل ومبذول
قلندیغنه بنا موی الیه پیشگاه سریر سعاد مصیر ملوکانه وعز حضور
فایض النور شهریارانه مزده مظهر تشریفات شهنشاهانه‌مز اولدقدنصکره
مشار الیه جنابلرینک سالف البیان نامهٔ ولادیمه لرینی کتوروب
تسلیم ایتمکله قاعدهٔ قدیمه عثمانی دیدنه مستدیمه جهان بانی اوزره
دستور اکرم مشیر افخام نظام العالم ناظم مناظم الامم مکمّل ناموس
السلطانة العظمی مرتب مراتب الخلافة الکبری المحفوف بصنوف عواطف
الملک الاعلی وزیر اعظم ستوده شیم و وکیل مطلق فرخنده قدیم الحاج محمد پاشا
ادام الله تعالی اجلاله وضاعف بالنصر والتاييد اقتداره واقباله وساطتیله ترجمه
مفهوم مودت موسومی دخی پایه سریر اعلامزه عوض وتلخیص اولنوب مضمون
محبت مشحوننده عهد پیشین و دور دیریندن الی هذا الحین اباء کرام واجداد
عظاممز انار الله براهینهم حضرتلری ایله حشمت اکتناه فرانچه پادشاهلری وبینلرنده

وکلیبا عربستان و افریقیه و برقه وقیروان وحلب شهبا وعرق عرب
وعجم و بصره ولحسه و دیلم وخصوصا بغداد وارالسداد ورقه وموصل
وشهرزور و دیاربکر و ذولقدریه وارض روم بهجت رسوم وسیواس
وادنه وقرمان وقارص وچلدروان وجزیرۀ موره وکرید قبریس و
ساقز و ردوس ومغرب وحبش ودار الجهاد جزایر وطرابلس غرب و
تونس واق دکز وقره دکز وجزیرلری وسواحللری ودیار اناطولی وممالك
روم ایلی جمیعا کردستان وروم وترک وتاتارستان وچراکسه وقبارطیان
ودشت قپچاق وایالات تاتاره دایر اول حوالیلرده واقع عموما صغناق و
ممالك کفه واطرافنده واقع جمله اویماقان ومضافاتیله عموما بوسنه و
قلعه بلغراد دار الجهاد وصرب حکومتی وانده اولان قلاع وحصون و
بلاد ارنبودلق وبالتمام افلاق وبغدان ووجوانبلرنده واقع قلاع وتعریف
وتوصیفدن مستغنی نیچه بلدان وبقاعك پادشاه معدلت پناه وشهنشاه
نصرت دستگاهی السلطان ابن السلطان والخاقان السلطان الغازی
محمودخان ابن السلطان مصطفی خان ابن السلطا محمدخانم که منشور
سعادت نشور سلطنتم توقیع رفیع سلطان البرین ایله موقع ومزین ومثال
بمثال خلافتم عنوان عظمت نشان خاقان البحرین ایله مطرز ومعنوندر
حضرت وهاب مالك الوقاب تعالی شانه عن شوائب الارتیابك کمال
فضل وعنایتی ایله ملجأ سلاطین علی تبار وملاذ خواقین ذوی الاعتبار
اولان عتبه علیه دولتمدار ومزه افتخار الامراء العظام العسویه مختار الکبراء
الفخام المسیحیه مصلح مصالح جماهیر الطایفة النصرانیه ساحب
اذیال الحشمه والوقار صاحب دلایل المجد والاعتبار فرنچه نك و
اکا تابع نیچه ممالك وسیعت المسالکك پادشاهی حشمتلو اولو

محل

سامی مکان سلطانی و طغرای غرّای جهان ستان
خاقانی نفذ بالعون الربانی حکمی اولدرکه

چون حضرت حق جل وعلانك علو عنایت بی غایاتی وسرور ابدیا علیه وعلی اله و اصحابه افضل التحایاتك سمو معجزات کثیراة البرکاتیله بنکه سلطان صنادید سلاطین خاقان اساطین خواقین تاج بخش خسروان اورنك نشین ظل الله تعالی فی الارضین اولوب اشراف البلدان والاماکن و ابرك المداین والمساکن قبلهٔ جملهٔ اسلامیان محراب توجه عامه دیانت عنوان اولان مکه مکرمه ومدینه منوره نك خادمی وقدس شریف مبارکك حامی وحاکمی وبلاد ثلثه معظمه که استانبول و ادرنه وبروسه در انلرك وشام جنت مشام و ولایت طرابلس شام و مصر نادرة العصر نزهت ارسام

Capitulations ou Traités
Anciens & Nouveaux

Entre la Cour de France et la Porte ottomane, Renouvelés et augmentés l'an de J. C. 1740, et de l'hégire 1153, traduits, à Constantinople, par le Sr Deval, Secrétaire-interprete du Roi, et son premier drogman à la Cour ottomane, 1761.

L'Empereur Sultan Mahmoud, fils de Sultan Moustapha, toujours victorieux.

Voici ce qu'ordonne ce signe glorieux et impérial, conquérant du monde, cette marque noble et sublime, dont l'efficacité procède de l'assistance divine.

Moi qui, suis par l'excellence des faveurs infinies du très-haut, et par l'éminence des miracles remplis de bénédiction du chef des prophètes (à qui soient les saluts les plus amples, de même qu'à sa famille et à ses compagnons); suis le sultan des glorieux sultans, l'empereur des puissans empereurs, le distributeur des couronnes aux Cosroès qui sont assis sur les trônes, l'ombre de dieu sur la terre, le serviteur des deux illustres et nobles villes de la Mecque et de Médine, lieux augustes et sacrés, où tous les Musulmans adressent leurs vœux; le protecteur et le maître de la sainte Jérusalem; le souverain des trois grandes villes de Constantinople, d'Andrinople et de Brousse, de même que de Damas odeur de paradis, de Tripoli de Syrie, de l'Egypte, la rareté du siècle et renommée pour ses délices; de toute l'Arabie, de l'Afrique, de Barca, de Cairovan, d'Alep, des Irak, Arab et Adjem, de Bassora, de Lahsa, de Dilem, et particulièrement de Bagdad, capitale des Khalifes;

de Rakka, de Mossoul, de Chehrezour, de Diarbekir, de Zulkadrié, d'Erzerum la délicieuse, de Sébaste, d'Adana, de la Karamanie, de Kars, de Tchildir, de Wan; des îles de Morée, de Candie, Cypre, Chio et Rhodes; de la Barbarie, de l'Ethiopie, des places de guerre d'Alger, de Tripoli et de Tunis; des îles et des côtes de la mer Blanche et de la mer Noire; des pays de Natolie et des royaumes de Romelie, de tout le Kurdistan, de la Grèce, de la Turcomanie, de la Tartarie, de la Circassie, du Kabarta et de la Georgie, des nobles tribus des Tartares et de toutes les hordes qui en dépendent, de Caffa et autres lieux circonvoisins, de toute la Bosnie et dépendances; de la forteresse de Belgrade, place de guerre, de la Servie, de même que des forteresses et chateaux qui s'y trouvent; des pays d'Albanie, de toute la Valachie, de la Moldavie et des fort et fortins qui se trouvent dans ces cantons; possesseur enfin de nombre de villes et de forteresses, dont il est superflu de rapporter et de vanter ici les noms; moi qui suis l'empereur, l'asile de la justice et le roi des rois, le centre de la victoire, le sultan fils de sultan, l'empereur Mahmoud le Conquérant, fils de sultan Mustapha, fils de sultan Muhammed; moi qui par ma puissance, origine de la félicité, suis orné du titre d'empereur des deux terres, et, pour comble de la grandeur de mon Khalifat, suis illustré du titre d'empereur des

deux mers.

La gloire des grands princes de la croyance de Jésus, l'élite des grands et magnifiques de la réligion du Messie, l'arbitre et le médiateur des affaires des nations chretiennes, revêtu des vraies marques d'honneur et de dignité, rempli de grandeur, de gloire et de majesté, l'empereur de France et d'autres vastes royaumes qui en dépendent, notre très magnifique, très honoré sincère et ancien ami Louis XV, auquel dieu accorde tout succès et félicité, ayant envoyé à notre auguste cour, qui est le siège du Khalifat, une lettre contenant des témoignages de la plus parfaite sincérité et de la plus particulière affection, candeur et droiture, et ladite lettre étant destinée pour notre sublime porte de félicité, qui, par la bonté infinie de l'être suprême incontestablement majestueux, est l'asile des sultans les plus magnifiques et des empereurs les plus respectables; le modèle des seigneurs chrétiens, habile, prudent, et honoré ministre Louis-Sauveur marquis de Villeneuve, son conseiller d'état actuel, et son ambassadeur à notre porte de félicité (dont la fin soit comblée de bonheur), aurait demandé la permission de présenter et de remettre ladite lettre, ce qui lui aurait été accordé par notre consentement impérial, conformément à l'ancien usage de notre cour; et conséquemment ledit ambassadeur ayant été admis jusque devant notre trône impérial,

environné de lumière et de gloire, il y aurait remis la susdite lettre, et aurait été témoin de notre majesté, en participant à notre faveur et grace impériale, ensuitte la traduction de sa teneur affectueuse aurait été présentée et rapportée, selon l'ancienne coutume des Ottomans, au pied de notre sublime trone, par le canal du très-honoré Elhadjy Mehemed Pacha, notre premier ministre, l'interprète absolu de nos ordonnances, l'ornement du monde, le maintien du bon ordre des peuples, l'ordonnateur des grades de notre empire, l'instrument de la gloire de notre couronne, le canal des grâces de la majesté royale, le très vertueux grand-visir, mon vénérable et fortuné ministre, lieutenant général, dont Dieu fasse perpétuer et triompher le pouvoir et la prospérité.

Et comme les expressions de cette lettre amicale font connaître le désir et l'empressement de sa majesté à faire, comme par ci-devant, tous honneurs et ancienne amitié jusqu'à présent maintenus depuis un temps immémorial entre nos glorieux ancêtres (sur qui soit la lumière de Dieu) et les très-magnifiques empereurs de France, et que dans la dite lettre il est question, en considération de la sincère amitié et l'attachement particulier que la France a toujours témoignés à notre maison impériale, de renouveler encore, pendant l'heureux temps de notre glorieux règne, et de fortifier et éclaircir, par l'addition de quelques

articles, les capitulations impériales, déja rénouvelées l'an de l'hégire 1084, sous le regne de feu Sultan Mehemed notre auguste aïeul, noble et généreux pendant sa vie, et bienheureux à sa mort; lesquelles capitulations avaient pour but que les ambassadeurs, consuls, interprêtes, négocians et autres sujets de la France, soient protégés et maintenus en tout repos et tranquillité, et qu'enfin il est parvenu à notre connaissance impériale, qu'il a été conféré sur ces points entre le dit ambassadeur et les ministres de notre sublime Porte: les fondemens de l'amitié qui, depuis un temps immémorial, subsiste avec solidité entre la cour de France et notre sublime Porte; et les preuves convainxantes que sa majesté en a données particulièrement du temps de notre glorieux règne, faisant espérer que les liens d'une pareille amitié ne peuvent que se resserrer et se fortifier de jour en jour, ces motifs nous ont inspiré des sentimens conformes à ses désirs: et voulant procurer au commerce une activité et aux allans et venans une sureté qui sont les fruits que doit produire l'amitié, non seulement nous avons confirmé par ces présentes, dans toute leur étendue, les capitulations anciennes et rénouvelées, de même que les articles insérés lors de la susdite date; mais pour procurer encore plus de repos aux négocians et de vigueur au commerce, nous leur avons accordé l'exemption du droit —

de mézeterie qu'ils ont payé de tout temps, de même que plusieurs autres points concernant le commerce et la sureté des allans et venans, lesquels ont été discutés, traités et reglés en bonne et due forme dans les diverses conférences qui se sont tenues à ce sujet entre le susdit ambassadeur, muni d'un pouvoir suffisant, et les personnes préposées de la part de notre sublime Porte. Après l'entière conclusion de tout, mon suprême et absolu grand-visir en aurait rendu compte à notre étrier impérial; et notre volonté étant de témoigner spécialement en cette occasion le cas et l'estime que nous faisons de l'ancienne et constante amitié de l'empereur de France, qui vient de nous donner des marques particulières de la sincérité de son cœur, nous avons accordé notre signe impérial pour l'exécution des articles nouvellement conclus; et conséquemment les capitulations anciennes et rénouvelées ayant été transcrites et rapportées exactement mot pour mot au commencement, et suivies des articles nouvellement reglés et accordés, ces présentes capitulations impériales auraient été remises et consignées dans l'ordre susdit, entre les mains dudit ambassadeur: et pour l'exécution d'icelles, le présent commandement impérial serait émané dans les termes suivans;

Savoir:

1

On n'inquiétera point les Français qui vont et viendront pour visiter Jérusalem, de même que les religieux qui sont dans l'église du Saint-Sépulcre, dite Kamama.

2

Les empereurs de France n'ayant eu aucun procédé qui pût porter atteinte à l'ancienne amitié qui les unit avec notre sublime Porte, sous le regne de feu l'empereur sultan Selim, d'heureuse mémoire, il aurait été accordé aux Français un commandement impérial pour la levée ci-devant prohibée des cotons ~~en~~ laine, cotons filés et cordouans: maintenant en considération de cette parfaite amitié, comme il a deja été inséré dans les capitulations, que personne ne puisse les empêcher d'acheter des cires et des cuirs, dont la sortie était défendue du temps de nos magnifiques aïeux, ce privilège leur est confirmé comme par le passé.

3

Et comme, par ci-devant, les marchands et autres Français n'ont point payé de droit sur les piastres qu'ils ont apportées de leur pays dans nos états, on n'en exigera pas non plus présentement; et nos trésoriers et officiers de la monnaie ne les inquiéteront point sous prétexte de fabriquer

des monnaies du pays avec leurs piastres.

4

Si des marchands Français étaient embarqués sur un bâtiment ennemi, pour trafiquer (comme il serait contraire aux lois de vouloir les dépouiller et les faire esclaves, parce-qu'ils se seraient trouvés dans un navire ennemi, on ne pourra, sous ce prétexte, confisquer leurs biens, ni faire esclaves leurs personnes, pourvu qu'ils ne soient point en acte d'hostilité sur un bâtiment corsaire, et qu'ils soient dans leur état de marchand.

5

Si un Français, ayant chargé des provisions de bouche en pays ennemi, sur son propre vaisseau, pour les transporter en pays ennemi, était rencontré par des bâtiments musulmans, on ne pourra prendre le vaisseau, ni faire esclaves les personnes, sous prétexte qu'ils transportent des provisions à l'ennemi.

6

Si quelqu'un de nos sujets emportait des provisions de bouche, chargées dans les états musulmans, et qu'il fut pris en chemin, les Français qui se trouveraient à la solde dans le vaisseau, ne seront point faits esclaves.

7

Lorsque les Français auront acheté, de leur plein gré, des provisions de bouche des navires turcs, et qu'ils seront rencontrés par nos vaisseaux, tandis qu'ils s'en vont dans leur pays, et non en pays ennemi, ces vaisseaux Français ne pourront être confisqués, ni ceux qui seront dedans faits esclaves; et s'il se trouve quelque Français pris de cette manière, il sera élargi, et ses effets restitués.

8.

Les marchandises qui, sous le bon plaisir de l'empereur de France, seront apportées de ses états dans les nôtres par leurs marchands, de même que celles qu'ils emporteront, seront estimées au même prix qu'elles l'ont été anciennement pour l'exaction de douane, qui se percevra de la même façon, sans qu'il soit fait aucune augmentation sur l'estime des-dites marchandises.

9

On n'exigera la douane que des marchandises débarquées pour être vendues, et non de celles qu'on voudra transporter dans d'autres échelles; à quoi il ne sera mis aucun empêchement

10

On n'exigera d'eux, ni le nouvel impôt de Kassabie,

ni Reft, ni Badj, ni yassak Kouly, et pas plus de trois cents aspres pour le droit de bon voyage, dit Selametlik resmy

11

Quoique les corsaires d'Alger soient traités favorablement, lorsqu'ils abordent dans les ports de France, où on leur donne de la poudre, du plomb, des voiles et autres agrés; néanmoins ils ne laissent pas de faire esclaves les français qu'ils rencontrent, et de piller le bien des marchands, ce qui leur ayant été plusieurs fois défendu sous le regne de notre aïeul, de glorieuse mémoire, ils ne se seraient pas amendés; bien loin de donner mon consentement impérial à une pareille conduite, nous voulons que, s'il se trouve quelque Français fait esclave de cette façon, il soit mis en liberté, et que ses effets lui soient entièrement restitués: et si, dans la suite, ces corsaires persistent dans leur désobéissance, sur les informations par lettre qui nous en seront données par sa Majesté, le beglerbey qui se trouvera en place, sera dépossédé, et l'on fera dédommager les Français des agrés qui auront été déprédés. et comme jusqu'à présent ils ne se sont pas beaucoup souciés des défenses réitérées qui leur ont été faites à ce sujet; au cas que dorénavant ils n'agissent pas conformément à mon ordre impérial, l'empereur de France ne les souffrira point sous

ses forteresses, leur refusera l'entrée de ses ports; et les moyens qu'il prendra pour réprimer leurs brigandages, ne donneront aucune atteinte à notre traité, conformément à l'ordre impérial émané du temps de nos ancêtres, dont nous confirmons ici la teneur, promettant encore d'agréer les plaintes, de même que les bons témoignages de sa majesté sur cette matière.

12

Nos augustes aïeux, de glorieuse mémoire, ayant accordé aux Français des commandemens pour pêcher du corail et du poisson dans le golfe d'Usturgha ✝ dépendant d'Alger et de Tunis, nous leur permettons pareillement de pêcher du corail et du poisson dans lesdits endroits, suivant l'ancienne coutume, et on ne les laissera inquiéter par personne à ce sujet.

✝ Le golfe de Bône & de la Calle.

13

Leurs interprêtes qui sont au service de leurs ambassadeurs, seront exempts du tribut dit Kharatch, du droit de Kassabie, et des autres impôts arbitraires dits tekialif-urfié.

14

Les marchands français qui auront chargé des effets sur leurs bâtimens, et ceux de nos sujets qui trafiqueront avec leurs navires, en pays ennemi, paieront exactement aux ambassadeurs et aux consuls le droit de consulat et leurs autres droits, dans

opposition ni contravention quelconque

15

S'il arrivait quelque meurtre ou quelque autre désordre entre les Français, leurs ambassadeurs et leurs consuls en décideront selon leurs us et coutumes, sans qu'aucun de nos officiers puisse les inquiéter à cet égard.

16

En cas que quelque personne intente un procès aux consuls établis pour les affaires de leurs marchands, ils ne pourront être mis en prison, ni leur maison scellée, et leur cause sera écoutée à notre porte de félicité; et si l'on produisait des commandemens antérieurs ou postérieurs contraires à ces articles, ils seront de nulle valeur, et il sera fait en conformité des capitulations impériales.

17

Et outre que la famille des empereurs de France est en possession des rênes de l'autorité souveraine avant les rois et les princes les plus renommés parmi les nations chrétiennes, comme, depuis le temps de nos augustes pères et de nos glorieux ancêtres, elle a conservé avec notre sublime porte, une amitié plus constante et plus sincère que tous les autres rois, sans que, depuis lors, il soit rien survenu entre nous de

contraire à la foi des traités, et qu'elle a témoigné à cet égard toute la constance et la fermeté possibles, nous voulons que, lorsque les ambassadeurs de France, résidant à notre Porte de félicité, viendront à notre suprême divan, et qu'ils iront chez nos visirs et nos très honorés conseillers, ils aient, suivant l'ancienne coutume, le pas et la préséance sur les ambassadeurs d'Espagne et des autres rois.

18.

On n'exigera d'eux ni douane ni droit de badj sur ce qu'ils feront venir à leurs dépens pour leurs présens et habillemens et pour leurs besoins et provisions de boire et de manger; et les consuls de France qui sont dans les villes de commerce, auront pareillement la préséance sur les consuls d'Espagne et des autres rois, ainsi qu'il se pratique à notre porte de félicité.

19

Comme les Français qui commercent en tout temps, avec leurs biens, effets et navires, dans les échelles, dans les ports de nos états et autres provinces de notre empire, y vont et viennent sur la bonne foi et sur l'assurance de la paix; lorsque leurs bâtimens seront exposés aux accidens de la mer, et qu'ils auront besoin de secours, nous ordonnons que nos vaisseaux de guerre et autres qui se trouveront à portée, aient à leur donner

toute l'assistance nécessaire, et que les commandans, chefs, capitaines ou lieutenans, ne manquent pas envers eux aux moindres regards, donnant tous leurs soins et leur attention à leur faire fournir pour leur argent les provisions dont ils auront besoin; et si, par la violence du vent, la mer jettait à terre leurs bâtimens, les gouverneurs, juges et autres les secourront, et tous les effets et marchandises sauvés du naufrage leur seront restitués sans difficulté.

20

Nous voulons que les Français, marchands, drogmans et autres, pourvu qu'ils soient dans les bornes de leur état, aillent et viennent librement par terre et par mer, pour vendre, acheter et commercer dans nos états; et qu'après avoir payé les droits d'usage et de consulat, selon qu'il s'est toujours pratiqué, ils ne puissent être inquiétés ni molestés en allant et venant, par nos amiraux, capitaines de nos bâtimens et autres, non plus que par nos troupes.

21

On ne pourra forcer les marchands Français à vendre, contre leur gré, certaines marchandises, et ils ne seront point inquiétés à cet égard.

22

Si quelque Français se trouve endetté, on attaquera le débiteur, et l'on ne pourra rechercher ni prendre à partie aucun autre, à moins qu'il ne soit sa caution.

Si un Français vient à mourir, ses biens et effets, sans que personne puisse s'y ingérer, seront remis à ses exécuteurs testamentaires; et s'il meurt sans testament, ses biens seront donnés à ses compatriotes, par l'entremise de leur consul, sans que les officiers du fisc et du droit d'aubaine, comme beitulmaldji et cassam, puissent les inquiéter.

23

Les marchands, les drogmans et les consuls français, dans leurs achats, ventes, commerce, cautionnements et autres affaires de justice, se rendront chez le Khadi, où ils feront dresser un acte de leurs accords, et le feront enregistrer, afin que si dans la suite il survenait quelque différent, on ait recours à l'acte et aux registres, et qu'on juge en conformité; et si, sans s'être muni de l'une ou de l'autre de ces formalités, on veut intenter quelque procès contre les règles de la justice, en ne produisant que des faux témoins, on ne permettra point de pareilles supercheries, et leur demande, contraire à la justice, ne sera point écoutée; et si, par pure avidité, quelqu'un

accusait un Français de lui avoir dit des injures, on empêchera que le Français ne soit inquiété contre les lois de la justice; et si un Français venait à s'absenter pour cause de dette ou de quelque faute, on ne pourra saisir et inquiéter à ce sujet aucun autre Français qui serait innocent et qui n'aurait point été sa caution.

24

S'il se trouve dans nos états quelque esclave dépendant de la France, et qu'il soit réclamé comme Français par leurs ambassadeurs ou leurs consuls, il sera amené avec son maître ou son procureur à ma Porte de félicité, pour que l'affaire y soit décidée. on n'exigera point de Kharatch ou tribut des Français établis dans mes états.

25

Lorsqu'ils enverront de leurs gens capables, pour remplacer leurs consuls établis à Alexandrie, à Tripoli de Syrie et dans les autres échelles, personne ne s'y opposera, et ils seront exempts des impôts arbitraires dits teklalif-urfié.

26.

Si quelqu'un avait un différent avec un marchand français, et qu'ils se portassent chez le Khadi, ce juge n'écoutera point leur procès, si le drogman français ne se trouve présent;

et si cet interprète est occupé pour lors à quelque affaire pressante, on différera jusqu'à ce qu'il vienne: mais aussi les Français s'empresseront de le représenter, sans abuser du prétexte de l'absence de leur drogman. et s'il arrive quelque contestation entre les Français, les ambassadeurs et les consuls en prendront connaissance, et en décideront selon leurs us et coutumes, sans que personne puisse s'y opposer

27

Il était d'un usage ancien que les bâtimens français qui partaient de Constantinople après y avoir été visités, l'étaient encore aux chateaux des Dardanelles, après quoi on leur permettait de partir: on a introduit depuis, contre l'ancienne coutume, une autre visite à Gallipoli: dorénavant, conformément à l'ancien usage, ils poursuivront leur route après qu'on les aura visités aux Dardanelles.

28

Quand nos vaisseaux, nos galères et nos armées navales se rencontreront en mer avec les vaisseaux français, ils ne feront aucun mal ni dommage; mais au contraire ils se donneront réciproquement toute sorte de témoignage d'amitié: et si, de leur plein gré, ils ne font aucun présent, on ne les inquiètera point, et on ne leur prendra par force ni agrès,

ni hardes, ni jeunes garçons, ni aucune autre chose qui leur appartienne.

29

Nous confirmons aussi pour les Français tout ce qui est contenu dans les capitulations impériales accordées aux Vénitiens; et défendons à toute sorte de personnes de s'opposer par aucun empêchement, contestation ni chicane, au cours de la justice, et à l'exécution de mes capitulations impériales.

30

Nous voulons que les navires et autres bâtimens français qui viendront dans nos états, y soient bien gardés et soutenus, et qu'ils puissent s'en retourner en toute sureté; et s'il on pillait quelque chose de leurs hardes et de leurs effets, non-seulement on se donnera toute sorte de mouvemens pour le recouvrement tant des biens que des hommes, mais même on punira rigoureusement les malfaiteurs, quels qu'ils puissent être.

31.

Commandons à nos gouverneurs, amiraux, vice-rois, khadis, douaniers, capitaines de nos navires, et généralement tous autres habitans de nos états, d'exécuter ponctuellement tout ce qui est contenu dans cette capitulation

impériale, symbole de la justice, sans y apporter la moindre contravention; de sorte que si quelqu'un ose s'opposer et s'opiniâtrer contre l'exécution de mon commandement impérial, nous voulons qu'il soit regardé comme criminel et rebelle, et que, comme tel, il soit châtié sans aucune rémission ni délai, pour servir d'exemple aux autres. Enfin, notre volonté est qu'on ne permette jamais rien de contraire à la bonne foi et aux accords conclus par les capitulations accordées sous les augustes regnes de nos magnifiques aïeux de glorieuse mémoire.

32

Comme les nations ennemies qui n'ont point d'ambassadeurs décidés à ma Porte de félicité, allaient et venaient ci-devant dans nos états, sous la bannière de l'empereur de France, soit pour commerce, soit pour pélérinage, suivant la permission impériale qu'ils en avaient eue sous le regne de nos aïeux de glorieuse mémoire, de même qu'il est aussi porté par les anciennes capitulations accordées aux Français; et comme ensuite, pour certaines raisons, l'entrée de nos états avait été absolument prohibée à ces mêmes nations, et qu'elles avaient même été retranchées desdites capitulations: néanmoins, l'empereur de France, ayant témoigné, par une lettre qu'il a envoyée à notre Porte de

félicité, qu'il désirait que les nations ennemies, auxquelles il était défendu de commercer dans nos états, eussent la liberté d'aller et venir à Jérusalem, de même qu'elles avaient coutume d'y aller et d'y venir, sans être aucunement inquiétées, et que si par la suite il leur était permis d'aller et venir trafiquer dans nos états, ce fut encore sous la bannière de la France, comme par ci-devant, la demande de l'empereur de France aurait été agréée en considération de l'ancienne amitié qui, depuis mes glorieux aïeux, subsiste de père en fils entre sa majesté et ma sublime Porte, et il serait émané un commandement impérial dont suit la teneur, savoir: Que les nations chrétiennes et ennemies qui sont en paix avec l'empereur de France, et qui désireront visiter Jérusalem, puissent y aller et venir dans les bornes de leur état, en la manière accoutumée, en toute liberté et sureté, sans que personne leur cause aucun trouble ni empêchement, et si dans la suite il convient d'accorder auxdites nations la liberté de commercer dans nos états, elles iront et viendront pour lors sous la bannière de l'empereur de France, comme auparavant, sans qu'il leur soit permis d'aller et venir sous aucune autre bannière

Les anciennes capitulations impériales qui sont entre les mains des Français, depuis les règnes de mes magnifiques aïeux jusqu'aujourd'hui, et qui viennent d'être rapportées en détail ci-dessus, ayant été maintenant renouvelées avec une addition de quelques nouveaux articles, conformément au commandement impérial, émané en vertu de mon Khatt-cherif; le premier de ces articles porte que les évêques dépendans de la France, et les autres religieux qui professent la religion franque, de quelque nation ou espèce qu'ils soient, lorsqu'ils se tiendront dans les bornes de leur état, ne seront point troublés dans l'exercice de leurs fonctions, dans les endroits de notre empire où ils sont depuis long-temps.

33

Les religieux francs qui, suivant l'ancienne coutume, sont établis dedans et dehors la ville de Jérusalem, dans l'église du Saint-Sépulchre, appelée Kamama, ne seront point inquiétés pour les lieux de visitation qu'ils habitent, et qui sont entre leurs mains, lesquelles resteront encore entre leurs mains, comme par ci-devant, sans qu'ils puissent être inquiétés à cet égard, non plus que par des prétentions d'impositions; et s'il leur survenait quelque procès qui ne pût être décidé sur les lieux, il sera renvoyé à ma sublime Porte.

34

Les Français, ou ceux qui dépendent d'eux, de quelque nation ou qualité qu'ils soient, qui iront à Jérusalem, ne seront point inquiétés en allant et venant.

35

Les deux ordres de religieux français qui sont à Galata, savoir, les Jésuites et les Capucins, y ayant deux églises, qu'ils ont entre leurs mains ab antiquo, resteront encore entre leurs mains, et ils en auront la possession et jouissance; et comme l'une de ces églises a été brulée, elle sera rebâtie avec permission de la justice, et elle restera, comme par ci-devant, entre les mains des Capucins, sans qu'ils puissent être inquiétés à cet égard. On n'inquiétera pas non plus les églises que la nation française a à Smyrne, à Seyde, à Alexandrie et dans les autres échelles; et l'on n'exigera d'eux aucun argent sous ce prétexte.

36

On n'inquiétera pas les Français, quand, dans les bornes de leur état, ils liront l'évangile dans leur hôpital de Galata

37

Quoique les marchands français aient de tout temps

payé cinq pour cent de douane sur les marchandises qu'ils apportaient dans nos états, ou qu'ils en emportaient; comme ils ont prié de réduire ce droit à trois pour cent, en considération de l'ancienne amitié qu'ils ont avec notre sublime porte, et de le faire insérer dans ces nouvelles capitulations, nous aurions agréé leur demande, et nous ordonnons qu'en conformité on ne puisse exiger d'eux plus de trois pour cent; et lorsqu'ils paieront leur douane, on la recevra en monnaie courante dans nos états, pour la même valeur qu'elle est reçue au trésor inépuisable, sans pouvoir être inquiétés sur le plus ou moins value d'icelle.

38

Les Portugais, Siciliens, Messinois, Anconois, et autres nations ennemies, qui n'ont ni ambassadeurs, ni consuls, ni agents à ma sublime Porte, et qui, de leur plein gré, comme ils faisaient anciennement, viendront dans nos états sous la bannière de l'empereur de France, paieront la douane comme les Français, sans que personne puisse les inquiéter, pourvu qu'ils se tiennent dans les bornes de leur état, et qu'ils ne commettent rien de contraire à la paix et à la bonne intelligence.

39

Les Français paieront le droit de mézeterie sur le pied

que le paient les marchands anglais, et les receveurs de ce droit qui seront à Constantinople et à Galata, ne pourront les molester pour en exiger davantage. Et si les receveurs de la douane, pour augmenter leurs droits, veulent estimer les marchandises à plus haut prix, ils ne pourront refuser de la même marchandise au lieu d'argent: et quand ils auront été payés de la douane sur les soies et les indiennes, ils ne pourront l'exiger une seconde fois; et lorsque les douaniers auront reçu leur douane, ils en donneront l'acquit, et n'empêcheront point les Français de porter leurs marchandises dans une autre échelle, où l'on ne pourra non plus les inquiéter par la prétention d'une seconde douane.

40

Les consuls de France et ceux qui en dépendent, comme religieux, marchands et interprètes, pourront faire faire du vin dans leurs maisons, et en faire venir de dehors pour leur provision ordinaire, sans qu'on puisse les inquiéter à ce sujet.

41

Les procès excédant quatre mille aspres seront écoutés à mon diwan impérial, et nulle part ailleurs.

42

S'il arrivait quelque meurtre dans les endroits où il y a des Français, tant qu'il ne sera point donné de preuves contre eux, on ne pourra désormais les inquiéter, ni leur imposer aucune amende dite djerimé.

43

Les privilèges ou immunités accordés aux Français auront aussi lieu pour les interprètes qui sont au service de leurs ambassadeurs.

Non seulement j'accepte et confirme les présentes capitulations anciennes et renouvelées, ainsi qu'il a été rapporté ci-dessus, sous le règne de mon auguste aïeul de glorieuse mémoire; mais encore les articles demandés et renouvellemens réglés et accordés ont été joints à ces anciennes capitulations dans la forme et teneur ci-après; savoir:

44

Outre le pas et la préséance portés par le sens des précédents articles, en faveur des ambassadeurs et des consuls du très magnifique empereur de France; comme le titre d'empereur a été attribué ab antiquo par ma sublime Porte à ladite majesté, les ambassadeurs et des consuls seront aussi traités et considérés par ma Porte de félicité avec les honneurs convenables à ce titre.

45

Les ambassadeurs du très magnifique empereur de France, de même que les consuls, se serviront de tels drogmans qu'ils voudront, et emploieront tels janissaires qu'il leur plaira, sans que personne puisse les obliger de se servir de ceux qui ne leur conviendraient pas.

46.

Les drogmans véritablement français étant les représentans des ambassadeurs et des consuls, lorsqu'ils interprèteront au juste leur commission, et qu'ils s'acquitteront de leurs fonctions, ils ne pourront être ni réprimandés ni emprisonnés; et s'ils viennent à manquer en quelque chose, ils seront corrigés par leurs ambassadeurs ou leurs consuls, sans que personne autre puisse les molester.

47

Des domestiques raïas ou sujets de ma sublime Porte, qui sont au service de l'ambassadeur dans son palais, quinze seulement seront exempts des impositions, et ne seront point inquiétés à ce sujet.

48

Ceux qui sont sous la domination de ma sublime Porte, musulmans ou raïas, quels qu'ils soient, ne pourront forcer les consuls de France, véritablement Français, à com-

paraître personnellement en justice, lorsqu'ils auront des drogmans; et en cas de besoin, ces musulmans ouraïas plaideront avec les drogmans qui auront été commis à cet effet par leurs consuls.

49

Les pachas, khadis et autres commandans, ne pourront empêcher les consuls ni leurs substituts, par commandement, d'arborer leur pavillon, suivant l'étiquette, dans les endroits où ils ont coutume d'habiter depuis long-temps

50

Il sera permis d'employer pour la sûreté des maisons des consuls, tels janissaires qu'ils demanderont; et ces sortes de janissaires seront protégés par les odabachis et par les autres officiers, sans que pour cela on puisse exiger desdits janissaires aucun droit ni reconnaissance.

51

Lorsque les consuls, les drogmans et les autres dépendans de la France, feront venir du raisin pour leur usage, dans les maisons où ils habitent, pour en faire du vin, ou qu'il leur viendra du vin pour leur provision, nous voulons que, tant à l'entrée que lors du transport, les janissaires, agas, bostandji-bachi, toptchi bachi, vaivodes et autres officiers, ne puissent demander

aucun droit ni donative, et qu'on se conforme, à cet égard, au contenu des commandemens qui ont été donnés à ce sujet par les empereurs nos prédécesseurs, et qu'il a été dans l'usage de donner jusqu'à présent.

52

S'il arrive que les consuls et les négocians français aient quelques contestations avec les consuls et les négocians d'une autre nation chrétienne, il leur sera permis, du consentement et à la réquisition des parties, de se pourvoir pardevant leurs ambassadeurs qui résident à ma Sublime Porte; et tant que le demandeur et le défendeur ne consentiront pas à porter ces sortes de procès pardevant les pachas, khadis, officiers ou douaniers, ceux-ci ne pourront pas les y forcer, ni prétendre en prendre connaissance.

53

Lorsque quelque marchand français, ou dépendant de la France, fera une banqueroute avérée et manifeste, ses créanciers seront payés sur ce qui restera de ses effets; et pourvu qu'ils ne soient pas munis de quelque titre valable de cautionnement, soit de l'ambassadeur, des consuls, des drogmans, ou de quelqu'autre Français, on ne pourra rechercher à ce sujet les dits ambassadeurs, consuls, drogmans, ni autres Français,

et l'on ne pourra les arrêter en prétendant les en rendre responsables.

54

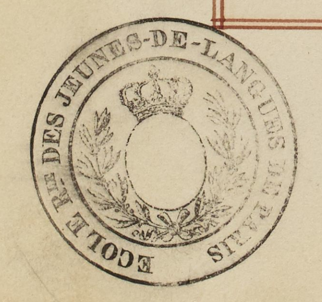
Lorsque les corsaires et autres ennemis de ma sublime Porte auront commis quelque déprédation sur les côtes de notre empire, les consuls et les négocians français ne seront point inquiétés ni molestés, conformément au contenu des commandemens ci-devant accordés; et comme, pour la sûreté réciproque, il est nécessaire de reconnaître les scélérats appelés forbans, afin qu'ils soient tous connus dorénavant, lorsque des bâtimens barbaresques ou autres corsaires viendront dans les échelles de notre empire, nos commandans et autres officiers examineront leurs passe-ports avec attention, et les commandemens ci-devant accordés à ce sujet seront exécutés comme par le passé, à condition néanmoins que les consuls français examineront avec soin et feront savoir si les bâtimens qui viendront dans nos ports avec le pavillon de France, sont véritablement français; et après les perquisitions dûment faites de la manière ci-dessus spécifiée, tant nos officiers que les consuls de France s'en donneront réciproquement des avis de bouche et même par écrit, si le cas le requiert pour la sûreté réciproque des parties.

35

La cour de France étant, depuis un temps immémorial, en amitié et en bonne intelligence avec ma Sublime Porte, et le très magnifique empereur de France, de même que sa cour, ayant particulièrement donné ses soins dans les traités de paix qui sont survenus depuis peu, il a paru que quelque faveur dans certaines affaires de convenances était un moyen de fortifier la paix et l'amitié, et un sujet d'en multiplier de plus en plus les témoignages; c'est pourquoi nous voulons que dorénavant les marchandises qui seront embarquées dans les ports de France, et qui viendront en notre capitale chargées sur des bâtimens véritablement français, avec manifeste et pavillon de France, de même que celles qui seront chargées dans notre capitale sur des bâtimens véritablement français, pour être portées en France, après qu'elles auront payé le droit de douane et celui de bon voyage, dit Selamitlik-resmy, conformément aux capitulations antérieures, lorsque les Français négocieront ces sortes de marchandises avec quelqu'un, on ne puisse exiger d'eux, sous quelque prétexte que ce soit, le droit de mézeterie, dont l'exemption leur est pleinement accordée pour l'article de la mézeterie seulement.

36

Comme il a été accordé aux marchands français et aux

dépendans de la France, de ne payer que trois pour cent de douane sur les marchandises qu'ils apporteront de leur propre pays dans les états de notre domination, non plus que sur celles qu'ils emportent d'ici dans leur pays; quoique, dans les précédentes capitulations, on n'ait compris que les cotons en laine, cotons filés, maroquins, cires, cuirs et soieries, nous voulons qu'indépendamment de ces marchandises, ils puissent, en payant la douane suivant les capitulations impériales, charger sans opposition toutes celles qu'ils ont coutume de charger pour leur pays, et qui, pour cet effet, sont spécifiées dans le tarif bullé du douanier, à l'exception toutefois de celles qui sont prohibées.

57

Les marchands français, après avoir payé la douane aux douaniers, à raison de trois pour cent, conformément aux capitulations, et après en avoir pris, suivant l'usage, l'acquit dit eddatesKeressy, lorsqu'ils le produiront, il y sera fait honneur, et l'on ne pourra leur demander une seconde douane. et attendu qu'il nous aurait été représenté que certains douaniers, portés par leur esprit d'avidité, n'exigent en apparence que trois pour cent, tandis qu'ils en perçoivent réellement davantage, et que, par la différence qui existe dans l'appréciation des marchandises, il se trouve que sur les diverses qualités de drap, insérées

dans le tarif de la douane de Constantinople, de même que dans les tarifs de quelques échelles, et notamment dans celle d'Alep, la douane excède les trois pour cent; pour faire cesser toute discussion à cet égard, il sera permis de redresser les tarifs, de façon que la douane des draps que l'on apportera à l'avenir ne puisse excéder les trois pour cent conformément aux capitulations impériales; et lorsqu'ils voudront vendre les marchandises qu'ils auront apportées, à tels de nos sujets et marchands de notre empire qu'ils jugeront à propos, personne autre ne pourra les inquiéter ni quereler, sous prétexte de vouloir les acheter de préférence.

58

Lorsque les fess ou bonnets que les négocians français apportent de France ou de Tunis, arrivent à Smyrne, le douanier de la douane des fruits de Smyrne forme toujours des contestations à ce sujet, prétendant que c'est lui qui est l'exacteur de la douane des fess: étant donc nécessaire de mettre cet article dans une bonne forme, nous voulons qu'à l'avenir le dit douanier ne puisse exiger la douane des fess que les négocians français apporteront, lorsqu'ils ne se vendront pas à Smyrne; et en cas qu'ils s'y vendissent, le droit de douane sur ces bonnets sera, selon l'usage, exigé par le dit douanier: et s'ils viennent

à Constantinople, le droit de douane en sera payé, selon l'usage, au grand douanier.

59

Si les marchands français veulent porter, en temps de paix, des marchandises non prohibées, des états de mon empire, par terre ou par mer, de même que par les rivières du Danube, et du Tanaïs, dans les états de Moscovie, Russie et autres pays, et en apporter dans mes états: dès qu'ils auront payé la douane et les autres droits, quels qu'ils soient, comme les paient les autres nations franques, lorsqu'ils feront ce commerce, il ne leur sera fait sans raison aucune opposition.

60.

Ayant été représenté que certains envieux et vindicatifs, voulant molester les négocians français contre les capitulations, et ne pouvant pas exécuter leur dessein, attaquent de temps en temps et sans raison et inquiètent leurs censaux pour troubler le commerce desdits négocians; nous voulons qu'à l'avenir les censaux qui vont et viennent parmi les marchands, pour les affaires desdits négocians, ne soient inquiétés en aucune façon, et que, de quelque nation que soient les censaux dont ils se servent, on ne puisse leur faire violence ni les empêcher de servir. Si certains de la nation juive et autres prétendent

héritier de l'emploi de censal, les marchands français se serviront de telles personnes qu'ils voudront; et lorsque ceux qui se trouveront à leur service seront chassés ou viendront à mourir, on ne pourra rien éxiger ni prétendre de ceux qui leur succéderont, sous prétexte d'un droit de retenue nommé ghédik, ou d'une portion dans les censeries, et l'on châtiera ceux qui agiront contre la teneur de cette disposition.

61.

Bien qu'il soit expressément porté, par les articles précédens, que les droits de consulat et de bailage seront payés aux ambassadeurs et aux consuls de France, sur les marchandises qui seront chargées sur les bâtimens français; cependant, comme il a été représenté que ce point rencontre des difficultés de la part des marchands et des raïas sujets de notre empire, nous ordonnons que lorsque les marchands et raïas sujets de notre sublime Porte chargeront sur des bâtimens français des marchandises sujettes à la douane, il soit donné des ordres rigoureux pour que les marchandises dont le droit de consulat n'aura pas été compris dans le nolis lors du nolissement, ne soient point retirées de la douane, à moins qu'au préalable le dit droit de consulat n'ait été payé conformément aux capitulations.

62

Comme l'empire ottoman abonde en fruits, il pourra venir de France, une fois l'année, dans les années d'abondance des fruits secs, deux ou trois bâtimens pour acheter et charger de ces fruits, comme figues, raisins secs, noisettes et autres fruits semblables quelconques; et après que la douane en aura été payée conformément aux capitulations impériales, on ne mettra aucune opposition au chargement ni à l'exportation de cette marchandise.

Il sera aussi permis aux bâtimens français d'acheter et de charger du sel dans l'île de Cypre et dans les autres échelles de notre empire, de la même manière que les musulmans y en prennent, sans que nos commandans, gouverneurs, khadis et autres officiers puissent les en empêcher, voulant qu'ils soient protégés conformément à mes anciennes capitulations, à présent renouvelées.

63

Les marchands français et autres dépendans de la France pourront voyager avec les passe-port qu'ils auront pris, sur les attestations des ambassadeurs ou des consuls de France; et pour leur sureté et commodité, ils pourront s'habiller suivant l'usage du pays, et faire leurs affaires dans mes états, sans que ces

sortes de voyageurs, se tenant dans les bornes de leur devoir, puissent être inquiétés pour le tribut nommé Kharatch, ni pour aucun autre impôt; et lorsque, conformément aux capitulations impériales, ils auront des effets sujets à la douane, après en avoir payé le droit, suivant l'usage, les pachas, Khadis et autres officiers ne s'opposeront point à leur passage; et de la façon ci-dessus mentionnée, il leur sera fourni des passe-ports en conformité des attestations dont ils seront munis, leur accordant toute l'assistance possible, par rapport à leur sûreté.

64

Les négocians français et les protégés de France ne paieront ni droit, ni douane sur les monnaies d'or et d'argent qu'ils apporteront dans nos états, de même que pour celles qu'ils emporteront; et on ne les forcera point de convertir leurs monnaies en monnaie de mon empire.

65

Si un Français ou un protégé de France commettait quelque meurtre ou quelqu'autre crime, et que l'on voulût que la justice en prît connaissance, les juges de mon empire et les officiers ne pourront y procéder qu'en présence de l'ambassadeur et des consuls ou de leurs substituts, dans les endroits où ils se trouveront; et afin qu'il ne se fasse rien de contraire à la noble

justice, ni aux capitulations impériales, il sera procédé de part et d'autre, avec attention, aux perquisitions et recherches nécessaires.

66

Lorsque notre miry ou quelqu'un de nos sujets, marchand ou autre, sera porteur de lettres de change sur les Français, si ceux sur qui elles sont tirées, ou les personnes qui en dépendent, ne les acceptent pas, on ne pourra sans cause légitime les contraindre au paiement de ces lettres, et l'on en exigera seulement une lettre de refus, pour agir en conséquence contre le tireur; et l'ambassadeur, de même que les consuls, se donneront tous les mouvements possibles pour en procurer le remboursement.

67

Les Français qui sont établis dans mes états, soit mariés, soit non mariés, quels qu'ils soient, ne seront point inquiétés par la demande du tribut nommé Kharatch.

68

Si un Français, marchand, artisan, officier ou matelot, embrasse la religion musulmane, et qu'il soit vérifié et prouvé qu'outre ses propres marchandises il a entre ses mains des effets appartenant à des dépendants des Français, ces sortes d'effets seront consignés à l'ambassadeur ou aux consuls, dans les endroits où il y en aura, pour être ensuite remis aux

propriétaires; et dans les endroits où il n'y aura ni consul, ni ambassadeur, ces effets seront consignés aux personnes qu'ils enverront de leur part avec des pièces justificatives.

69

Si un marchand français, voulant partir pour quelque endroit, l'ambassadeur ou les consuls se rendent sa caution, on ne pourra retarder son voyage, sous prétexte de lui faire payer ses dettes; et les procès qui les concernent, excédant quatre mille aspres, seront renvoyés à ma Sublime Porte, selon l'usage, et conformément aux capitulations impériales.

70

Les gens de justice et les officiers de ma Sublime Porte, de même que les gens d'épée, ne pourront, sans nécessité, entrer par force dans une maison habitée par un Français; et lorsque le cas requerra d'y entrer, on en avertira l'ambassadeur ou le consul, dans les endroits où il y en aura, et l'on se transportera dans l'endroit en question, avec les personnes qui auront été commises de leur part; et si quelqu'un contrevient à cette disposition, il sera châtié.

71

Comme il aurait été présenté que les pachas, khadis et autres officiers, voulaient quelquefois revoir et juger

de nouveau des affaires survenues entre les négocians français et d'autres personnes, quoique ces affaires eussent déjà été jugées et terminées juridiquement et par hudjet, et même que le cas était souvent arrivé; de sorte que non seulement il n'y avait point pour eux de sureté dans un procès déjà décidé, mais même qu'il intervenait, dans un même lieu, des jugemens contradictoires à des sentences déjà rendues: nous voulons que, dans le cas spécifié ci-dessus, les procès qui surviendront entre les Français et d'autres personnes, ayant été une fois vus et terminés juridiquement et par hudjet, ils ne puissent plus être revus; et que si l'on requiert une révision de ces procès, on ne puisse donner de commandement pour faire comparaître les parties, ni expédier commissaire ou huissier, qu'au préalable il n'en ait été donné connaissance à l'ambassadeur de France, et qu'il ne soit venu, de la part du consul et du défendeur, une réponse avec des informations exactes sur le fait; et il sera permis d'accorder un temps suffisant pour faire venir des informations sur ces sortes d'affaires. Enfin, s'il émane quelque commandement pour revoir un procès de cette nature, on aura soin qu'il soit vu, décidé et terminé à ma sublime Porte; et dans ce cas, il sera libre à ceux qui sont dépendans de la France, de comparaitre

en personne, ou de constituer à leur place un procureur juridiquement autorisé ; et lorsque les dépendans de ma sublime porte voudront intenter procès à quelque Français, si le demandeur n'est muni de titres juridiques ou de billets, leur procès ne sera point écouté.

72

On nous aurait aussi représenté que, dans les procès qui surviennent, les dépenses qui se font pour faire comparaître les parties, et pour les épices ordinaires, étant supportées par celui qui a le bon droit, et les avanistes qui intentent injustement des procès n'étant soumis à aucun frais, ils sont incités par là à faire toujours de nouvelles avanies ; sur quoi nous voulons qu'à l'avenir il soit permis de faire supporter les susdits dépens et frais pour ceux qui oseront intenter, contre la justice, un procès dans lequel ils n'auront aucun droit : mais lorsque les Français ou les dépendans de la France poursuivront juridiquement des sujets ou des dépendans de ma sublime Porte, en recouvrement de quelque somme due, on n'exigera d'eux pour droits de justice ou makhémé, de commissaire ou mubachirié, d'assignation ou thzarié, que deux pour cent sur le montant de la somme recouvrée par sentence, conformément aux anciennes capitulations, et on ne les molestera

point par des prétentions plus considérables.

73

Les bâtimens français qui, selon l'usage, aborderont dans les port de mon empire, seront traités amicalement; ils y achèteront avec leur argent, leur simple nécessaire, pour leur boire et leur manger; et l'on n'empêchera ni l'achat et la vente, ni le transport des dites provisions, tant de bouche que pour la cuisine, sur lesquelles on n'exigera ni droits ni donatives.

74

Dans toutes les échelles, port et côtes de mon empire, lorsque les capitaines ou patrons des bâtimens français auront besoin de faire calfater, donner le suif et radouber leurs bâtimens, les commandans n'empêcheront point qu'il leur soit fourni, pour leur argent, la quantité de suif, goudron, poix et ouvriers qui leur seront nécessaires; et s'il arrive que, par quelque malheur, un bâtiment français vienne à manquer d'agrès, il sera permis, seulement pour ce bâtiment, d'acheter mâts, ancres, voiles et matériaux pour les mâts, sans que pour ces articles il soit exigé aucune donative; et lorsque les bâtimens français se trouveront dans quelque échelle, les fermiers, musselems, et autres officiers, de même que les Kharatchi, ne pourront les retenir, sous prétexte de vouloir exiger le Kharatch

de leurs passagers, qu'il leur sera libre de conduire à leur destination; et s'il se trouve dans le bâtiment, des raïas sujets au kharatch, ils le paieront audit lieu, ainsi qu'il est de droit, afin que à cette occasion il ne soit point fait de tort au fisc.

75

Lorsque les musulmans ou les raïas, sujets de ma sublime Porte, chargeront des marchandises sur des bâtimens français, pour les transporter d'une échelle de mon empire à une autre, il n'y sera porté aucun empêchement: et comme il nous a été représenté que les sujets de notre sublime Porte qui nolisent de ces bâtimens, les quittent quelquefois pendant la route, et font difficulté de payer le nolis dont ils sont convenus; si, sans aucune raison légitime, ces sortes de nolisataires viennent à quitter en route les bâtimens nolisés, il sera ordonné et prescrit aux khadis et autres commandans de faire payer en entier le nolis desdits bâtimens, ainsi qu'il en aura été convenu par le temessuk ou contrat, comme faisant un loyer formel.

76

Les gouverneurs, commandans, khadis, douaniers, vaivodes, musselems, officiers, gens notables du pays, gens d'affaires et autres, ne contreviendront en aucune façon aux capitulations

impériales ; et si de part et d'autre on y contrevient en molestant quelqu'un, soit par paroles, soit par voies de fait ; de même que les Français seront châtiés par le consul ou leur supérieur, conformément aux capitulations, il sera aussi donné des ordres, suivant l'exigence des cas, pour punir les sujets de notre sublime Porte, des vexations qu'ils auraient commises, sur les représentations qui en seraient faites par l'ambassadeur et les consuls, après que le fait aura été bien avéré.

77

Si, par un malheur, quelques bâtimens français venaient à échouer sur les côtes de notre empire, il leur sera donné toute sorte de secours pour le recouvrement de leurs effets ; et si le bâtiment naufragé peut être réparé, ou que la marchandise sauvée soit chargée sur un autre bâtiment, pour être transportée au lieu de sa destination, pourvu que ces marchandises ne soient pas négociées sur les lieux, on ne pourra exiger, sur lesdites marchandises, ni douane, ni aucun autre droit.

78

Outre que le capitan-pacha, les capitaines de nos vaisseaux de guerre, les beys de galères, les commandans de

de galiotes et les autres bâtimens de ma sublime Porte, et notamment ceux qui font le commerce d'Alexandrie, ne pourront détenir, ni inquiéter les bâtimens français contre la teneur des capitulations impériales, ni en exiger par force des présens sous quelque prétexte que ce soit; lorsqu'ils rencontreront en mer des bâtimens français, soit de guerre, soit marchands, ils se donneront réciproquement, suivant l'ancien usage, des marques d'amitié.

79

Lorsque les bâtimens marchands français voient nos vaisseaux de guerre, galères, sultanes et autres bâtimens du Sultan, il arrive que, quoiqu'ils soient dans l'intention de leur faire les politesses usitées depuis long-temps, ils sont cependant inquiétés pour n'être pas venu sur-le-champ à leur bord, par l'impossibilité où ils sont quelquefois de mettre avec promptitude leur chaloupe à la mer: ainsi, pourvu qu'on voie qu'ils se mettent en état de remplir les usages pratiqués, on ne pourra les molester, sous prétexte qu'ils auront tardé de venir à bord.

Les bâtimens français ne pourront être détenus sans raison dans nos ports, et on ne leur prendra par force ni leur chaloupe, ni leurs matelots; et la détention surtout des

bâtimens chargés de marchandises, occasionnant un préjudice considérable, il ne sera plus permis à l'avenir de rien commettre de semblable. lorsque les commandans des bâtimens de guerre susdits iront dans des échelles où il y a des français établis, pour empecher leurs levantis et leurs gens de faire aucun tort aux Français, et de les inquiéter, ils ne les laisseront aller à terre qu'avec un nombre suffisant d'officiers, et ils établiront une garde pour la sureté des Français et de leur commerce, et lorsque les Français iront à terre, les commandans des places ou des échelles, et les autres officiers de terre, ne les molesteront en aucune façon contre la justice et les usages; de sorte que si l'on se plaint qu'à ces égards il ait été commis quelque action contraire aux capitulations impériales, ceux qui seront en faute seront sévèrement punis, après la vérification des faits; et pareillement de la part des Français, il ne sera nullement permis aucune démarche peu modérée contraire à l'amitié.

80.

Lorsque pour cause de nécessité, on sera dans un cas urgent de noliser quelque bâtiment français de la part du miry, les commandans ou autres officiers qui seront chargés de cette commission, en avertiront l'ambassadeur ou les consuls, dans

les endroits où il y en aura, et ceux-ci destineront les bâtimens qu'ils trouveront convenables; et dans les endroits où il n'y aura ni ambassadeur, ni consul, ces bâtimens seront nolisés de leur bon gré, et l'on ne pourra, sous ce prétexte, detenir les batimens français; et ceux qui seront chargés, ne seront ni molestés, ni forcés de décharger leurs marchandises.

81

Comme il a été représenté, que, malgré l'assistance accordée aux Français, conséquemment à l'exacte observation des articles des précédentes capitulations concernant les corsaires de Barbarie, ceux-ci, non contents de molester les bâtimens français qu'ils rencontrent en mer, insultent et vexent encore les consuls et les négocians français qui se trouvent dans les échelles où ils abordent; lorsqu'à l'avenir il arrivera des procédés irreguliers de cette nature, les pachas, commandans, et autres officiers de notre empire, protégeront et défendront les consuls et les marchands français; et sur les témoignages que rendront les ambassadeurs et les consuls, que les bâtimens qui viendront sous les forteresses et dans les échelles de nos états sont véritablement français, on empêchera de toutes les manières que ces corsaires ne les prennent, et l'on ne prendra aucun bâtiment

sous le canon; et si ces corsaires causent quelque dommage aux Français, dans les endroits de notre empire où il y aura des pachas et des commandants, il sera permis, pour intimider, de donner des ordres rigoureux pour leur faire supporter les pertes et les dommages qui seront survenus.

82

Lorsque les endroits dont les religieux de la France, ont la possession et la jouissance à Jérusalem, ainsi qu'il en est fait mention dans les articles précédemment accordés et actuellement renouvelés, auront besoin d'être réparés pour prévenir la ruine à laquelle ils seraient exposés par la suite des temps, il sera permis d'accorder à la réquisition de l'ambassadeur de France résidant à ma porte de félicité, des commandements pour que ces réparations soient faites d'une façon conforme aux tolérances de la justice; et les Khadis, commandans et autres officiers ne pourront mettre aucune sorte d'empêchement aux choses accordées par commandement. et comme il est arrivé que nos officiers, sous prétexte que l'on avait fait des réparations secrètes dans les susdits lieux, y faisaient plusieurs visites dans l'année et rançonnaient les religieux, nous voulons que de la part des pachas, khadis, commandans et autres officiers qui s'y trouvent, il ne soit fait qu'une

visite par an dans l'église de l'endroit qu'ils nomment le Saint-Sépulcre, de même que dans leurs autres églises et lieux de visitation. Les évêques et religieux dépendans de l'empereur de France, qui se trouvent dans mon empire, seront protégés tant qu'ils se tiendront dans les bornes de leur état, et personne ne pourra les empêcher d'exercer leur rit suivant leur usage, dans les églises qui sont entre leurs mains, de même que dans les autres lieux où ils habitent: et lorsque nos sujets tributaires et les Français iront et viendront les uns chez les autres, pour ventes, achats et autres affaires, on ne pourra les molester contre les lois sacrées, pour cause de cette fréquentation, et comme il est porté par les articles précédemment stipulés, qu'ils pourront lire l'évangile dans les bornes de leur état, dans leur hôpital de Galata; cependant, cela n'ayant pas été exécuté, nous voulons que dans tel endroit où cet hôpital pourra se trouver à l'avenir, dans une forme juridique, ils puissent, conformément aux anciennes capitulations, y lire l'évangile dans les bornes du devoir, sans être inquiétés à ce sujet.

83.

Comme l'amitié de la cour de France avec ma sublime Porte est plus ancienne que celle des autres cours, nous ordonnons, pour qu'il soit traité avec elle de la manière la plus digne

que les privilèges et les honneurs pratiqués envers les autres nations franques, aient aussi lieu à l'égard des sujets de l'empereur de France.

84.

L'ambassadeur, les consuls et les drogmans de France, ainsi que les négocians et artisans qui en dépendent ; plus, les bâtimens français et leurs gens de mer, enfin leurs réligieux et leurs évêques, tant qu'ils seront dans les bornes de leur état, et qu'ils s'abstiendront de toutes démarches qui pourraient porter atteinte aux devoirs de l'amitié et aux droits de la sincérité, jouiront dorénavant de ces anciens et nouveaux articles ci-présentement stipulés, lesquels seront exécutés en faveur des quatre états ci-dessus mentionnés ; et si l'on venait à produire même quelque commandement d'une datte antérieure ou postérieure, contraire à la teneur de ces articles, il restera sans exécution, et sera supprimé et biffé, conformément aux capitulations impériales.

85

Ma généreuse et sublime Porte ayant à présent renouvelé la paix ci-devant conclue avec les Français, et pour donner de plus en plus des témoignages d'une sincère amitié, y ayant à cet effet ajouté et fortifié certains articles conve-

nables et nécessaires, il sera expédié des commandements rigoureux à tous les commandans et officiers des principales échelles et autres endroits où besoin sera, aux fins qu'à l'avenir il soit fait honneur aux articles de ma capitulation impériale, et qu'on ait à s'abstenir de toute démarche contraire à son contenu, et il sera permis d'en faire l'enregistrement dans les mahkemé ou tribunaux publics. Conséquemment, tant que de la part de sa majesté le très magnifique empereur de France et de ses successeurs, il sera constamment donné des témoignages de sincérité et de bonne amitié envers notre glorieux empire le siège du Khalifat; pareillement de la part de notre majesté impériale, je m'engage, sous notre auguste serment le plus sacré et le plus inviolable, soit pour notre sacrée personne impériale, soit pour nos augustes successeurs, de même que pour nos suprêmes visirs, nos honorés pachas, et généralement tous nos illustres serviteurs qui ont l'honneur et le bonheur d'être dans notre esclavage, que jamais il ne sera rien permis de contraire aux présens articles: et afin que de part et d'autre on soit toujours attentif à fortifier et cimenter les fondemens de la sincère amitié et de la bonne correspondance réciproques, nous voulons que ces gracieuses capitulations impériales soient exécutées selon leur noble teneur.

Ecrit le quatre de la lune de Rebiulewel, l'an de l'hégire 1153, onze cent cinquante trois.

Dans la résidence impériale de Constantinople la bien gardée.

